

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Az európai zsidóság elszegényedése

Rövidesen ott fog tartani a közép- és keleteurópai zsidóság, hogy unisono letehet — ha kérné valaki — a vagyontalan-sági esküt. De nem kéri senkisé, mert azok, akik kérhetnék, tudják legjobban, hogy miért és hogyan szegényedett el ez a többmilliófői zsidóság.

Akik ismerik a zsidó történelmet, ha nem is nézik a történelmi materializmus szemzőgéből a történéseket még, azok is el kell ismerjék, hogy a zsidó történelmi tragédiáiban az elmúlt évezredekben két tényező determinálta a zsidó sorsot. Az egyik a vallási fanatizmus, a másik: a pénz, illetőleg a vagyon. Amikor a vallási inkvizíciós időkben is, — akkor sem feledekeztek meg az uralkodó osztályok a zsidó vagyonok elkobzásáról. Ma már nem olyan kenyerek az emberek. Tul vannak azon, hogy valami tetszetős csomagolásba lálalják fel a világnak a zsidók vagyontalanítását. Igaz ugyan, hogy most is vannak „elméletek”, amelyekbe az igazi szándékot burkolni lehet. Így az egyik részen ott a marxizmus, amelynek „szent” nevében a napokban is elkoboztak többek között a szovjethez került, Byalisztokban 500 zsidó gyárat és átadták ezeket a szovjet gyártrósztnak. Viszont a Visztula másik partján a „faj” nevében kell az „alacsonyabbrendű fajtát” megfosztani minden anyagi alaptól. Ezen a címen kerültek el a zsidó tulajdonlól a németországi, ausztriai, csehországi és legújabbban a lengyelországi zsidó vagyonok. Ezáltal kivételesen ne nevezük nevén a gyermeket, hanem mondjuk finoman és szordinosan, hogy ami történt, az „vagyonelkobzás”, bár tudunk mi erre egyszerűbb és megfelelőbb kifejezést is, ami jobban fedné a fogalmat.

Amerre nézünk, mindenütt folyik a zsidóknak vagyonuktól való megfosztása. Csak egyetlen napon jött számos hasonló hír, így többek között az is, hogy a szlovák kormány — német nyomásra — elhatározta, hogy egy-egy kormányzatként véleménye és az általa megállapított áron: a zsidók adják át vagyonukat az árjoknak. A fizetések bonokkal történnének, amelyeket a szlovák kormány tíz év alatt váltana be. A törvénynek nem is tagadott célja az, hogy a zsidókat kivándorlásra kényszerítse és megfoszsa őket minden ingó és ingatlan vagyonuktól.

De még ezernyi más szimptomát is észlelünk, amelyek mind azt mutatják, hogy a zsidóság körében olyan elszegényedési folyamat megy végbe, amely — ezt bátran és szomorúan állíthatjuk, — soha nem létezett. De ezek mind erőszakal elvett zsidó vagyonok, amelyeket ha

összeszámlálnánk, akkor csillagászati számokat eredményezne. Milliókat tenni ki, de nem márkában, zlotyban vagy pengőben, hanem aranyban, — tehát a legértékállóbb pénznemű eszközben is, — ha összeszámolnánk ezt a rettentő összeget. És zsidó családok milliói váltak így kenyértelemmé és koldusszegényvé. Két-három, vagy több generáció munkája vált egyik-napról a másikra semmivé, mert az emberi hódító vágy csak így tudott kielégülni.

Ezuttal nem medítalunk azon, hogy miért sajnáljuk ezt? Mindenesetre megállapítjuk, hogy amíg a világ több, mint ket-harmadrészén az ugynevezett magántulajdon elve érvényesül, addig minden egyes embernek azon kell igyekezni, hogy minél több földi értéket gyűjtsön. Mert csak ezzel tudja életét folytatni, kívánságait teljesíteni, vágyait elérni. Csupán ezzel tudja családjának a megélhetést, gyermekeinek jövőjét ugyan, de biztosítani. A pénz uralkodik az emberiség felett és az utóbbi években kiderült, hogy ezt az eszközt kicsavarták — a legtöbb közép- és keleteurópai országban, — a zsidóság kezéből. Pedig ezzel tudtak csak élni, tanulni és tanítani, ezzel tudták csak a kultúrívót fenntartani, ezzel vált lehetővé a rengeteg zsidó intézmény fenntartása is. Iskolák, tanházak ezrei, a tudományos és kulturális élet milliói szálat ezzel lehetett olyan palástta szőni, amely lehetővé tette a zsidó élet kivirágzását és folytonosságát Közép-európában.

Az európai zsidóság zöme elvesztette vagyonát. Van még ugyan egy felületi réteg a két nagy nyugati államban és van még zsidó vagyon Amerikában. De hol van a régi német zsidó vagyon? Meg az olasz zsidóké? Az osztrák és a lengyel zsidóság milliói? Ebek harmincadjára került.

Hogy messzire ne menjünk, ime egy

magyarországi statisztika, amelyet Lévai Jenő ismert közlő állított össze Budapesten. Kimutatja, hogy nem felel meg a valóságnak az antiszemita lapok ama állítása, mintha több ezer nagytőkés zsidó volna Magyarországon. Ellenkezőleg bebizonyítható, hogy a magyarországi zsidók 90 százalékban vagyontalanok.

Amint hogy ha egy pontos szociográfiai felvételt készítenék mi magunk is a romániai zsidóság anyagi helyzetéről, kiderülne, hogy a zsidóság nagyrésze proletársorban él. Csak amolyan cifra-nyomoruságban. A látszat szerint „jól él”, mert a zsidó proletár ott lebzsel a kávéházakban, de betevő falatja alig van, viszont a sokszor teljesen proletárnak tartott nem-zsidó rendszerint kisebb ingatlannal bír és van nyugdíja, vagy egyebe is...

De most nem magunkról, hanem azokról van szó, akiktől mindent elvettek. Azokról a zsidó milliókról, akik nem „elszegényedtek”, hanem akiktől elvettek mindent! Pénzt, ékszert, ingatlant, árut! Egyszóval mindent, minden! S ezek ténylegnek most az európai nagyvárosok utcáin, ezek lettek ezerszámra öngyilkosok, ezek fagyoskodnak országutakon, menekült-állomásokon, kivándorló hajókon és ezek küzdenek pusztá létükért Palesztinában és Sanghaiban, New-Yorkban és a világ többi részén. Lélekből és testben összetört, kitisztított, az életben, jobban, emberekben a végletekig csalódottan él sokmillió zsidó testvérünk és azért még most sem ült el ellenük a hajszá. Ahol még nem vitték egészen keresztül a zsidók kitisztítását, mint Szlovákiában, ott még most akarják...

Akármielyen bünösnek is találjuk a pénz utáni hajszát, ez a tragédia fölér egy elvesztett háborúval, hiszen a jelen társadalmában a pénz determinálja az emberek létét és ettől fosztották meg a zsidóságot! A zsidóság pauperizálódása minden mértéket felül mul és akárhogy változnak az idők, ez a jelenség meghatározza majd évtizedekre — esetleg évszázadokra is — a zsidóság további létét Európában és táján az egész világon!

Vallásellenes megegyezés az orosz és német kormány között

Moszkva. — A Komszol, az oroszországi kommunista ifjúsági szervezetek központi bizottságának ülésén H. Mihailov főtitkár közölte a megjelentekkel, hogy az oroszok és németek között létrejött megegyezés értelmében mindkét államban még élesebben veszik fel a harcot a vallások ellen. A terv keresztülviele tárgyában több ízben folytatott már tárgyalásokat egymással a kormányok megbízottai. H. Mihailov kijelentette azt is, hogy a vallásellenes megegyezés csupán a fajvédelemig terjed, mert a szovjet el-

velő a fajvédelmi elveket. A vallásellenes programot ellenben maradéktalanul keresztülvizszik.

Ennek a szellemnek hatása érezhető az utóbbi időben számos orosz megnyilatkozásnál. Így a nyugatukrajnai tanítói konferencián, melyet Lembergben tartottak nemrégiben, éles beszédek hangzóttak el a zsidó bundisták, cionisták, papok és rabbinusok ellen. A rabbinusok szemére vetették, hogy a szovjetnevelés ellen dolgoznak.

a háború viharában Palesztinát elhítja a szél, most derül ki, hogy olyan szikla, amelyre érdemes egy népi életet felépíteni, mert a nagy viharok idején is megállja helyét.

Meg vagyunk sértve...

Mikor e sorok megjelennek, már sokan el is felejtik talán, hogy Hitler birodalmi vezér és kancellár nagyszabású beszédet tartott a nemzeti szocialista rezsim uralomra jutásának hetedik éves évfordulóján. De mégsem haladhatunk el szó nélkül a beszéd mellett, mert bennünket zsidókat minden egyes szó, amit a németek vezetője kimond — akarva, nem akarva — igen közelről érdekel. Elvégre kit deklarált Hitler kezdetül fogva a németek legnagyobb ellenségének? Nekünk zsidóknak jutott ez a kétes dicsőség. Még azt sem mondhatjuk, hogy csak a német zsidók az ellenségek. Sőt, ömaga hangsúlyozta számtalanszor, hogy az egész világot szerteszórtan élő zsidóságot gyűlöli és dádáz ellenségnek tartja.

De hagyjuk ezt és nézzük a beszédet. Mindenekelőtt boldog örömmel állapítjuk meg, hogy mi kimaradtunk most a beszédből. Eddig elég jelentős szerepet játszottunk ezekben a beszédekben. Hol mint zsidó-bolszevista veszedelem, mióta pedig a német-orosz béke létrejött, azóta meg, mint zsidó-kapitalista dök, amely a világon rajtatül. — Azt, hogy az emberek elfogadják ezt a sok ellentétes és egymást kizáró állítást, az ó doluk. Elvégre arra a néhány millió zsidóra mégsem lehet rábígni, hogy az emberek százmillióit, sőt millárdjait csak úgy az orráról fogva vezetik?

A kommunizmust is mi csináltuk, a kapitalizmust is. Mindent mi. Még jó, hogy a nemzeti szocializmus uralomra jutásának dicsőségét nem varrják nyakunkba. Bár már hallottunk hangokat, amelyek halkán azt suttoják, hogy a zsidó tökések nagyban elősegítették hét évvel ezelőtől ezt a világtörténelmi jelentőségű eseményt.

De ne beszéljünk enniől sem. Csak azt hangsúlyozzuk, hogy bizony-bizony most már nagyon elhanyagolt bennünket a vezér és kancellár. Egy szót sem szolt rólunk. Most nagyobb ellenségekről van szó. Akiknek hajóhaduk, nagy fegyveres

és nagy tömegben rohantak a gettó falába vágott ajtó felé. A gyermekeket kiskendőbe kötött vagyongyjukat vállukra veték és úgy tolongtak halál-lélelmükkel a kapu körül és künn az örök egyhanguan koppanó lépési hallatszóttak.

Nyissátok ki a kapukat... hallatszót a menekülni akarók kétségbeesett kiáltása. A választ egy goromba, mérges férfihang adta meg:

Nincsen rá parancsunk. Nem nyithatjuk ki a kaput...

Csodára vártak a boldogtalanok. A fiatalok, a kik nem voltak apatikusak, mint az öregek, kétségbeesetten akarták menteni életüket. A széles falakra, a gettófalakra kezdtek kuszni, de az örök, akik a gettó körül örködtek, hegyes dardájukkal surkálni kezdték a menekülni akarók kezét. Így szorították őket vissza a gettóba és így nekik sem volt egyéb reményük, mint az öregeknek: várni a csodára...

A falakon ácsorgó római tömeg, patricius és mob együttesen élvezettel figyelték, hogy miképpen emelkedik a víz a gettóban. Végignézték, hogy miképpen keresztel a víz a legkisebb nyílásokat is, hogy milyen rohanással megy neki az ablakoknak és ajtóknak, hogy romboljon és pusztítson. Az ablakokból és a háztetők nyílásain halálfelelemtől eltorzult arckönnök elő és égnek emelt kezekkel várják a segítséget. Egyik a másik hátán kiáltanak a falakon

Figyelem!

Orvosok hosszú időn át folytatott megfigyelése alapján bebizonyították, hogy a

paptamási „LITHYNIA” forrás

vize oly gazdag lífiumban és ezáltal oly biztos hatása van a vese-, hólyag-, gyomor- és epebántalmaknál, hogy kiállja a versenyt az összes bel- és külföldi hasonló hatású ásványvizekkel.

Saját érdekében tarisanak egy 60 napos ivókúrát a hasonló betegségben szenvedők, mely után visszatérnek egészségükre.

Fólerakat: Rothbart és Salgo, Oradea, str. N. Filipescu 23. Telefon 27-70

seregeik is vannak. És akik azonnal válaszolnak is. Akiket nem lehet úgy letiporni, úgy falhoz állítani, akiket nem lehet koncentrációs táborba zárnai. Gunyolódni lehet „az öreg” Chamberlainnel és igazi porosz junkeri hangon azt is hangoztatni lehet, hogy Monsieur Daladier. Hála az Urnak, mi kimaradtunk most a beszédből. De azért nem ringatjuk magunkat abban az illúzióban, hogy a nemzeti szocializmus gyűlöli bennünket továbbra is hasonló vehemenciával, mint eddig.

De egyelőre nem esett szó róánk. Megsértődünk? Vagy örvendünk? Egyelőre várunk és megdöbben eszmélünk arra, hogy hét éve tart már a világtörténelemben páratlan nagy zsidó tragédiánk...

Egy derék ur nyilatkozik

a zsidókról

Az események olyan hihetetlen gyorsasággal követték egymást az utóbbi években szerzte a világon, hogy egyes nevek hamar elkopáltak és el is felejtik őket. Méltóztatnak még emlékezni erre a névre? Seyss Inquart. A Schuschnigg kormány belügyminisztere volt és amikor a régi osztrák kormány a legélesebben harcolt a nemzeti szocializmus ellen, akkor őt melongette keblén a legnagyobb ellenség kémjét, aki nem volt más, mint Seyss Inquart.

Azután egy-két napig a legtöbb osztrák intéző volt az Anschluss napjaiban. Majd különböző megbízásokat kapott. Most a lengyel ügyek szakértője. Régebben, amikor az a bizonyos avas erkölcsű világrend még létezett, amely az erkölcs,

az adóit szó, a letelt eskü alapján állított, a Seyss Inquartok nem léteztek. Inkább vértanúk, akik utolsó lehelletig küzdöttek.

Most újra életelt adott magáról Seyss Inquart ur. Többek között a zsidókérdésben is szakértő lett. Azt mondja, hogy a gettókat lehetetlenség a végtelenségig fenntartani, mert ezek a nyugati kultúrát veszélyeztetik. Lehetséges volna a gettók felosztása és a lublini rezervátumán a zsidóknak autonóm közigazgatást biztosítani. Ez már meg is valósult bizonyos formában a zsidó tanácsokkal kapcsolatosan.

Igy szólot ez az új zsidó-szakértő. Tehát a gettó meg kell szüntetni, mert az „kulturát veszélyezteti.” Viszont számos városban ök állítottak fel új gettókat. Sőt, az a bizonyos lublini rezervátum sem más, mint egy óriási gettó, amely körül valószínűleg még gettófalakat is fognak húzni.

Miért ne? A középkor amugy is tombol minden vonalon. Csak most egészen nagy dimenziókhöz szoktunk már. Régen voltak kis városgettők. Most országgyorsú gettót akarnak létesíteni. A Seyss Inquartok, a dicsó szó- és eskütarító alvezérek idejeimult gettóikról beszélnek. Mi is annak tartunk minden gettót. A városiakat is, meg az ország-nagyságukat is. Mi azt szeretnénk, hogy újra olyan világ legyen, hogy a szó újra szó legyen, a letelt esküt ne szegjék meg hazárdiussal, mint a Seyss Inquartok, az szeretőnk, ha újra az általános emberi jogok, a szabadság és törvényisztelet vennék át az uralmat a jogszítás, a becsületesség és erőszak helyett. Akkor minden rendben lesz, de hol lesznek akkor o Seyss Inquartok és a bizonyos avas erkölcsű üvöltők, hogy: Vesszen a zsidó!

A nép ezután ordírogatni kezd, lelkesen és boldogan:

— A patkányok, a patkányok!

A nép azt akarja, hogy folytatódjék a játék, mert nem elég nekik az sem, hogy látják kétségbeesésüket, látják eltorzult arcaikat és hallhatják kiáltásaikat. De nekik kell látni magát a halálközeldmet is, amikor az utolsó sóhajjává, amikor reménytelenül kapaszkodnak az utolsó deszkába, vagy kőbe. Amikor elernyedien sülyednek be az iszapos, sárga hullámaiba az örök Tiberisnek.

— Le kell kergetni őket a tetőkről! — kiáltja a nép, — hogy hulladjanak meg, mint a patkányok.

Már kezd a víz kihordani a lakásokból a háztartási cikkeit. Könyvek, butorok, kezdenek uszkálni a víz színén. A vizáradat nem kímél senmit, és senkit. A víz színén uszkálnak már a pincékben, lakásokból kimosott berendezési tárgyak és később láthatóvá válik: egy-egy holttest is. A falakon álló rómaiak boldog ujjongással fogadják a pusztulás látványát. Ott uszkálnak már puffadt testtel öreg emberek és csecsemők és a nép verszóma folyton nő. Olyan örömfujongás lett urala a népen, mintha egy nagy hadvezér tért volna vissza egy győzelmes háborúból. Ordítani kezdtek:

— Az Isten újra vízözönt küldött a zsidókra és bosszút áll a legnagyobb ellenségeken.

A szerzetesek pedig letérdeltek és imáskozni

WASSERSTROM SÁNDOR:

Kolozsvár,

a „nagy reflektorok” és a kicsi mécsesek városa

Kik keresztelkedtek ki Kolozsváron?

1.

MEGIRNI, VAGY NEM MEGIRNI...

Kolozsvár, február elején. Nem akarok túlzásba esni, de a zsidó krónikásnak szerepe sokszor igen hamleti. A shakespearei figura a „lenni vagy nem lenni” kérdésén töpreng, viszont a zsidó lapszerkesztő örök kérdése: megirni, vagy nem megirni? Elvégre Hamletnek nem kellett annyira irányban széttekinteni, amikor a kérdést önmagának felvetette. De mit csináljunk mi, akik összevissza kuszált érdekek és ellenérdek, évek és ellenérvek, nézőpontok és ellentézőpontok szerint kell körülnézzünk és írjunk vagy ne írjunk.

Voltak már nem egy ízben esetek, amikor a legfeszítőbb, hőfőhőrnél is fehérebb intenciókkal indultunk neki egy témának és végeredményben örök sérülés lett önzeltetésünk gyümölcse. Viszont tudok eseteket, amikor bileami fordulat következett be.

Ime, most is írn akarok olyan témáról, amelyről előbb a hamleti kérdése skáláján mentünk át és az intenció most és itt is egy kis világosságot teremteni. Illetőleg nem is ez! Van világosság, csak sokféle a reflektor fénye, de a laikus zsidó tömeg nem látja — a káprázatos fényesség mellett az óriási világosságban — azokat, akik világítanak, mert a fővilágosság és fővilágosítók a sötét háttérben maradnak. Vagyis: látják őket, hogy világítanak, csak azt nem tudják, hogy milyen intenciókkal?

2.

AKIK A REFLEKTOROKAT IRÁNYÍTJÁK...

Kolozsváron, ha egy kicsit mélyebbre tekintünk a zsidó élet berkeiben, olyan jelenségeket észlelünk, amelyek egészen különlegesek. Tagadha-

kezdték azok lelkiüdvéért, akik most meghalnak. Könyörgöttek Istenhez, hogy vegye őket be kegyelbe és felemelték keresztjeiket a víz fölé, ahol a holttestek uszátkalt. Messziről idehallatszott a nagy harang zugása és a nép térdrehullott és egyházi dalokat kezdtek énekelni a szerzetesek vezetésével.

Már kora reggel elkészítették a legszebb helyet, hogyha a pápa jönne, úgy is láthassa a gettóban lejárású iragdiát. És a nap már magasan állott az égen, amikor díszes baldachin alatt megérkezett a pápa, a gárda körülvette a menetet és a menet közepén ott haladt a Szentatva. Mindenki meghajolt előtte, a papok tömjént szórnak és nagy csend uralkodik a gettófalakon álló tömegben.

A házak legfelső emeletén álló zsidók kétségbeesett jajkiáltásokban törnek ki. Kezüket esdeklen nyujtják a pápa felé, aki nem néz semerre, hanem merve arccal és kifürkészhetetlen tekintettel lépked mellsőgőteljesen a tömeg között a neki kijelölt hely felé... Arcán merve elzártság tükröződik, mintha nem is hallaná a kétségbeesettek halálfelelemtől eltorzult kiáltásait. A zsidók megmentésüket várták, a tömeg remegett attól, hogy miképpen fog dönteni az egyház feje...

... és a pápa arca nem változott, nem enyhült. A pápa hallgatott...

tefan, hogy a zsidó közelet porondján egészen nagyvonalu emberek vannak, abszolút mértékkel mért intellektuettek, nagy tudású férfiak, nagyvonalu gazdasági emberek, akik nemcsak egy kisvárosban, hanem nyugateurópai mértékkel mérten is: first class emberek.

Természetes, hogy amikor önálló, erős, a maguk lábán álló és a maguk fejével gondolkolni tudók találkoznak, akkor nincsen: „Egy vezér, egy nép” elmélet, hanem sok vezér van, akik különbözőképpen akarja „megváltani” azt a kis világot, amelyet zsidó közösségnek ismerünk. Tul kicsi Kolozsvár ahhoz a sok okos emberhez, akik irányítanak és valóban alkalmasaknak látszanak a vezetésre.

Csak hogy: álljunk meg egy szóra! Ezek az „erős egyéniségek” a zsidó közeletben igen sokszor — nem a zsidó lényegét látják szemük előtt. Az egyik: humanista, a szónok XVII-ik századbeli francia értelmezésében. A másik: tul van már a XX-ik századon is, s a falanszter rendszerben akarja megoldani a zsidókérdést is. Természetes, hogy akik még Maimonidesnél tartanak, vagy a Biblia szerény kis pontozatlan Rási-jánál, azok nem érthetik meg, vagy nem akarják megérteni Prudhon hívét és az egyszerűbb halandó nem tudhatja a sok „reflektor” fényétől — melyiknél káprázzon el.

Áramlatok, amelyeket mintha egy ember indítana el Golt-áramlat módjára, hogy ezzel melegítse fel a zsidó közeletet, ezt a furcsa óceán, amelyben annyi különféle lény él és lélekezik. Egyes emberek-től kiinduló áramlatok ezek, — s valami különlegesen kolozsvári — mert azt szeretnék, hogy szem-szöveg szerint állítsák át az egész közelet.

Sőt, ennek tudható be, hogy a két hitközség két lelkipásztorja és a hitközségi, illetőleg zsidó közelet potenciátok között nem tudott kialakulni egy olyan megbítt atmoszféra, amely lelkiileg kiegyensúlyozottá tenné a kolozsvári zsidó közeletet. A lelkipásztorok is egyéniségek és ellenlábasaik is.

De nem szeretném, ha félreértenének. Közben a munka folyik. Az élet nem pihen. Alkotások teremődnek és a kolozsvári zsidóság minden tekintetben kitész magáért. A világítás, a reflektorfény jó, csak azok maradnak sötéteben, akik kezükben tartják a „Népünk” vizont az a fényugár, amely a fénykéve-irányítót akarja a közösségnek megmutatni. Nem hálás, de érdekes feladat. Ki tudja, mennyi ellenérzést válthat ki? De meg kell tegyünk!

3.

MIT KERES SPINOZA A KOLozSVÁRI HITKÖZSÉG HIVATALOS KÖZLEMÉNYÉBEN?

Például egy érdekes meglátás az, hogy a nyugati szertartású hitközség hivatalos bullettinjének januári számában motítottak olvasunk. Az első oldalon még rendben van a felmondat:

— Adjatok a menekült testvéreinknek!

De hogy jön a második oldalra Spinoza?

— „Az emberi szellem nem semmisülhet meg a testtel, megmarad belőle valami, ami örökké tartó.”

Mi van a negyedik oldalon? Újra Spinoza:

— „Minden dolog okozója lehet véletlenül a reménynek, vagy félelemnek.”

És a többi oldalakon is csupa bölcs mondas, de mind — Spinozától.

Ha jól tudjuk, ez a hivatalos közlöny hivatalos funkcionáriusok által szerkesztődik. Kérdezzük mély tisztelettel és őszinte nagyrabecsüléssel: a zsidóság-nak más bölcs embere nem akadt az utóbbi évek-redekekben, mint pont: Spinoza?

Tudtunkkal voltak prófétaink és bölcsseink ezerszámra. Miért épen a sokak által istentagadónak ismert Spinoza az, akinek felmondata díszíti egy hitközség hivatalos jelentését? Eláruljuk olvasóinknak, hogy szerkesztőségünk íróasztalainak egyikében hónapok óta fekszenek kéziratokban cikkek, amelyek Spinozáról szólnak és nem akartuk közzélni, — épen az érzékenység miatt, amelyet respektálunk. Pedig mi nem vagyunk hivatalos közlöny és szerkesztőink sem főrabbiak, sőt még nem is alrabbiak...

De őszintén bevalljuk, hogy nem Spinoza fáj nekünk. Bár minék olvasni egy hetedik gimnázistának vagy egy bármilyen ifjúnak, ha véletlenül kezébe kerül egy ilyen jelentés, hogy csak a zsidóságtól eltávolodott Spinoza az, akire „hivatkoznai” lehet?

Nem akarunk bántani senkit, de ez az egyik reflektor, amely rámutat arra, hogy a levegőben, ebben a jó, tiszta kolozsvári levegőben, amely a gyulai havasokból jön és eláraszta a szép városi, van valami, ami bizonyos barátlással terhelt. És eh-lől lesz a Spinoza idézet és ebből származik az, hogy a nyug. szertartású hitközség (főrabbi) akar építeni egy zsidó kultúrát és vannak, akik nem akarják. Miért nem akarják? Erre is érdekes volna választ kapni az elfogulatlan szemléletől...

4.

ELLENISZTA NÉLKÜLI LISZTA — NAGY „REFLEKTORAI”...

Ha a nyugati szertartású hitközség számadatait vizsgáljuk, azt látjuk, hogy ottan nincsen haj. A számok körül rend van. Elvégre az aránylag nem is nagy hitközség körülbelül egy millió lett adott a leg-utóbbi év alatti szociális és jótékonycélra. Meg a többi dolgok is rendjén mennek. Nagyobb átalakításokat is megvalósítottak, új lakásokat kreáltak a főrabbi-rak, a főkantornak és a hitközségi tanácsktermet is rendezték, bár tul kicsinynek bizonyul különö-sen a kulturelöadások idején.

A kulturelöadások idején — ami nagyon szép és dicsőreimeltő — kicsinynek bizonyul, de a közgyű-lesken nem. Ezt abból az egyszerű tényközlémeny-ből állapíthatjuk meg, hogy a legutóbbi hitközségi „választás” nem is tartótt meg, mert nem volt — elleniszta. Oly szépen megírncak az összes „reflektorok”, amelyek „reflektálnak” arra, hogy a hitköz-ségi képviselőtestületben és vezetőségben benne le-gyenek.

5.

EGY HANGADÓ VEZETŐ, AKI CSALADIAT MÁR ELINDITOTTA A ZSIDÓSÁGBÓL KIVEZETŐ UTRA...

Érdekes, hogy a képviselőtestület tagjai közé tartozik többek kö-zött egy Kolozsvár melletti, országos viszonylatban is ismert vas-nagyipari vállalat vezére is, aki gyermekét már nem véttette fel nyolcnapos korában a zsidó vallás kere-tébe, a másik fia pedig görög katolikus lett. És ő a zsidó fórumon igen előkelő szerepet akar játszani és játszik is. De óvatos és körültekintő ember lé-tére a családját már elindította a zsidósághól kive-zető utra, vizont: még hangadó és dirigens a zsidó szociális munka terén a kórházügyekben, a huma-niztikus szervezetekben és most a „kohl”-nak is ve-zetője lett a képviselőtestületben és talán az előjá-róságban is. Azt mondhatják erre, hogy adakozik és nem lehet „megsértetni.” De mi tudjuk azt is róla, hogy ő amugy is adna, mert nagy szíve van, elvégre felfogása közel áll ahhoz, amelyet dialekti-

Kényelmes Pensió! Elsőrendű est. kóser vendéglő és hotelega Gelstein-nál, Bucuresti Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39 Olcsó és pontos Elszólalás!

kusnak és a történelmi materializmus alapján álló-
nak ismer a világ. Ez különben kifőnik cikkelből is,
mert úres Órában ezzel is passzizók. Egy nagyipari
világmegevlő, félálabb zsidó, aki egyéni elgondolá-
sai alapján így véli szolgálni a zsidóság magasztos
ügyét. Ilyen egészen eredeti módon ..

6.

**ORVOSPROFESSZOR,
AKI GYERMEKEIT
ANYJUK KERESZTNY
VALLÁSÁN NEVELI**

Vagy mááik: Ismert
orvosprofesszor szin-
tén tagja az új ké-
viselőtestületnek, vi-
szont két gyermekét keresztény anyjuk vallásán ne-
veli, de azért neki is igen sok köze van a zsidó
közintézményekhez. Így a kolozsvári zsidó kórház-
hoz is!

7.

**AZ ORTODOX HITKÖZSÉGI
ÉLETRE BEFOLYASSAL VAN,
DE A „SÜVET” FORMALITÁS-
NAK, FELESLEGESEN TARTJA.**

Vagy a har-
madik: aki
még egy kicsit
ortodox is,
de azt rebesgetik róla, hogy azért nem ment el ap-
jának temetésére, mert nem szereli az ilyen „forma-
litásokat” és a nyolc nap „süvet”-t is fölöslegesnek
tartotta. Holott a zsidómozgalom nagy egyénisége.
Nagy vezériféru, kiváló ember — ez tagadhatatlan
— de miért akar a zsidóságtól távol álló világlelfo-
gással az ortodox zsidó életre is befolyást gyako-
rolni?...

8.

**A HIPERMODERN
INTELLEKTUEL NEM
ÉLHET SPINOZA
NELKÜL...**

Ezer a felemás menial-
tásra gondoltam, amikor a
cikk kezdetén azokra az
cseszé differenciálódások-
ra céloztam. És mi tagadás: ezeknek a zsidó ver-
tezőknek kell — Spinoza! A főmög, az ott lenn mé-
lyen a napi élet küldörönjén vereszik a min-
dennapért, de „ők”, a hipermodern intellektuelek
nem élhetnek Spinoza nélkül. Ő az ideál. A kétélet-
tet élő, exkommunikált nagy hollandi filozófus, aki-
ből most „motto” lett. És nem azok „a rabbik”,
akik szintén mondták egy és más bölcsességet. De
„rabbik” a sztratoszférában? Ahol „ők” szellemileg
élnék?...

9.

**„AZ ÖREGEK MARADNAK,
DE AZ ÚJ GENERÁCIÓ
ÁTMENTESÍTÉSE”...**

Ebből a fenti tény-
ből következethet-
tünk arra, hogy
nem lehet sok a kikeresztelkedés Kolozsvár városá-
ban. Valahogy annak a herai naplónak szellemében
élnék, — amelyet egy kolozsvári lapársunk két hét-
tel ezéjűt között újra — amikor még Herzl ott tar-
tott, hogy a pápával akart tárgyalni a zsidóság új
generációjának a keresztségben való befogadása ér-
dekében, de, amint írta, „mi maradunk zsidóknak”.
Ők is maradnak ...

Még ezer szeretete, hogy vannak, — sokan hála
az Urnak — akik egészen mélyen gyökereznek benn
a zsidóságban és azért kiváló egyéniségek. Nem
akarunk nevetek, de csak egyet emlíünk: dr. Fi-
scher József, v. képviselő, aki a nyugati szertartású
hitközség elnöke és minden tekintetben méltó arra,
hogy ő legyen az igazi — reprezentatív man. Félek
felsorolni több nevet, mert hátha kimarad valaki és
akkor sértődés lehet. De vannak, sokan és kiváló
egyéniségek, akik nem néznek semerre sem, csak
a zsidóság lényegét tekintik és értékes, komoly és po-
zitiv munkát végeznek. Ez nagyon vigasztaló, ami-
kor egy kicsit körülnézünk és keserű a szájunk íze.
Végéredményben nem akarunk mi egyebet, mint
rámutatni egy nagy és előkelő hitközség belételeire.

10.

**VANNAK-E
KIKERESZTELKEDettek?**

Vannak! Nem sokan.
De minék is, hiszen
lehet a családot a „légvédelmi fedezékben” tartani,
míg fenn, a zsidó fronton harcolnak néhányan,
amint fentebb rámutattunk.

Egy régi tősgyökerez kolozsvári család, amely-
nek elődei úgy a zsidó, mint a kolozsvári gazdasági
életben előkelő szerepet játszottak, kikeresztelkedett ki.
A Molnár és Pintér gézmalom cégnek tulajdo-
nosai: Pintér Jenő és neje született Baruch Gerda
unitáriusok lettek Pintér Miklóssal együtt. A Pinte-
rek apja még a Chebra elnöke is volt Kolozsvárott.
Míg a társas cég másik leszármazottja Molnár
Jenő a református hitet vette fel. Már korábbi szá-
munk egyikében írtunk a nagymultú Vári-család
kikeresztelkedettéről, dr. Vári Ákosról és Tiborról,
akik római katolikusok lettek. Most sorjában a többi.
Falk Elisabeth református, Jármáiné, született Beer
Ilona ev. luteránus, Podharaszkyne szül. Turó
Ilona ev. lut., Goldstein Selamom nyugdíjas,
katolikus lett. Strajan Magdaléna fodrásznő, gör.
katolikus, Moritz József mechanikus, ref., Stark
Esterina ref., Mide Gizella és Farkas gör. kat.,
Steiner Lóránd és Sándor diákok katolikusok,
Teiner Olga katolikus, Weinlander Zeldó
ortodox román, Haász Rut Éva unit., Kohn
Irén munkásnő, ort. román, Dreikursné, szüle-
tett Schloss Anna katolikus, Grosz László diák,
katolikus, Fischer Ilona unitárius.

11.

**KARÁCSONY NAPJÁN TÉR
ÁT A ZSIDÓ HITRE.**

Van egy nyeresége is
a zsidóságnak, mert
Ziegler Esterina az elmúlt év karácsony napján
katolikus létére nem a templomban, hanem a rabbi-
hivatalba ment és bejelentette, hogy bár eddig kato-
likus volt, most már zsidó lesz. És ugyanakkor, ille-
tőleg másnap házasságot is kötött Fried Sámuel hit-
sorsossal.

Érdekes jelenség, ami másutt nem igen fordul
elő, hogy a kitértek közül a kisebb szám 7, a nyu-
gati szertartású hitközségé és a nagyobb az orto-
doxiáé. Míg például Nagyváradon az ortodox hit-
községből egyetlen kitérés sem volt.

A kolozsvári anyakönyvi hivatal tulajdonképen
78 kitértől tud, de azok túlnyomó része nem ko-
lozvári, hanem vidékről jöttek, hogy messzi otthon-
ukból jelenték be fontos és életbevágó elhatározásu-
kat és rendszerint el is távoztak Kolozsvárról. Ez
különösen általános jelenség. Már észleltük ezt a
többi vidégi városokban is. Eltávoznak hazulról,
mert félnek, hogy harthi körük és üzleti érdekeik
ártalmára volna, ha otthon viszik végbe a kikeresz-
telkedést, illetőleg az áttérést és ezért vagy más
városba mennek át végrehajtani a kikeresztelkedést...

12.

**A VALLÁSOS ZSIDÓ
UNOKÁNAK 80 ÉVES
NAGYAPJA —
KERESZTÉNY.**

Kolozsváron is bekövet-
kezett az a szituáció,
amelyet épen a napok-
ban mondott el egy hu-
dapestli ur. Egy fiúról tett említést, aki a Kazinczy-
uccal ortodox templomba jár és ott buzgóan imád-
kozik. Holott — nagyapja keresztény. Azt lehetne
hinni, hogy az apja prozelita lett. Érdeklődésre
megtudta, hogy a gyermek apja zsidó volt mindig.
De az unoka nagyapja 80 éves korában azért ke-
resztelkedett ki. Az öreg zsidó ennek érdekében tartotta
ősz fejei keresztív alá. Viszont az unoka szigorúan
ortodox és ott imádkozik minden reggel és este a
templomban. Így jutott eszébe ez az eset, amikor
a kolozsvári kikeresztelkedettekről írok. Nem tra-
gikus eset ez a pesti sem, hanem furcsa. De a többi
fél-zsidó és negyed-zsidó „gyermek-nem-zsidó” ese-
tek nem-e furcsák?

13.

**ÚJ ZSIDÓ INTÉZMÉNYEK
KOLOZSVÁRON.**

Ha valaki elcsüggedne
és a cikk hatása alatt
legyintene kezével, úgy, hogy a zsidóság úgy látszik
a „lejtőn” van Kolozsváron, azoknak álljon vigasz-

(alásúl, hogy talán soha olyan intenzív nem volt a
zsidó élet Kolozsváron, mint napjainkban. Külön-
sen a karitás az, amely felbuzog a szívekben.

Példát soroljunk fel? Ime, az a néhány asszony,
akik reggeltől estig gyűjti, szortírozza, feltárazza,
csomagolja, rendbehozza az ócska holmikat, ame-
lyeket Erdély minden részéből küldenek az emigrán-
soknak. Különösen két Nagyváradról elszármazott
urasszony, Berger Árpádné és Frisch Józsefné a ve-
lik együtt dr. Lóghely Sándorné, Heller Ferencné,
Kasztner Ernőné, Hirsch Vilmosné és dr. Neufeld Je-
nőné. Mindannyian kitartó munkatársai annak a szí-
vós munkának, amelyet Rózsa Mór elnök és Lax
Salvator főtitkár irányítása mellett az emigrációs bi-
zottság országos viszonylatban elvégz.

14.

**CHASSZID
NÉPKONYHA...**

Aki pedig elmegy a chasszid
zsidók közé, újra meglepetés-
szel látja, hogy olyan intézményt valósítottak meg a
„Küdar ucai templom” környékén, amilyen még
nem volt Kolozsvárott. De a zsidó nyomor olyan
nagy és annyira virulens, hogy kikövetelte a zsidó
népkonyhát.

És a Zsidó Népkonyha meg is valósult. Hitük-
höz a végtelenségig ragaszkodó zsidók, főleg chassz-
idok, nem bírták elcsúszni, mint nyomorog, éhezni
számos zsidó testvér. És egy napon elhatározták és
másnap már működött is a Népkonyha. Chasszidok-
nál szokatlannul rövid idő alatt valósult meg a terv.
A „glatt kóser” konyha első nap negyven embert
lekatott jól, másnap már csaknem kétfélszáz volt.
És most folyik a szervezés és ami egyszer meg-
indult, az nem fog megállni többé. Ujabb tcher a
kolozsvári zsidóságnak, de akiknek van, azok adja-
nak és hála a Teremtőnek, még vannak kolozsvári
áldozatkész zsidók, akik tudnak adni és adnak is.
Így virult fel a téli fagyban — egy új emberbaráti
intézmény...

15.

GEMILAT-CHESED...

Még egy harmadik új zsidó
intézmény. A kolozsvári ortodox és nyugati szert.
hitközség, meg a szefárd közösség és a szociális bi-
zottság együttesen a Joint támogatásával megterem-
tették a „Gemilat Chesed” segélypénztár intézmé-
nyét.

A segélypénztár élén Léb Miksa áll, akinek
hogy ezt a fontos célt szolgáló intézményt felvirá-
goztassa. A cél az, hogy kamatmentes kölcsönöket
folyósítson az arra rászorult kisérintetteknek. Ez
az intézmény meg is kezdte működését és úgy a
Joint, mint a szociális bizottság és Léb Miksa áldo-
zatikésége folytán máris többszázszor lel ősszeg áll
rendelkezésre a Gemilat Chesed pénztárnak, hogy
ujabb és újabb összegeket folyósíthasson az arra
rászorultaknak. Meg kell említenünk a többi áldozatkész
munkatársakat: Sipos Jenő, Heller Ferenc, Hellman
Jenő, Marmorstein Márton, Rubin Jenő, Léb Zsig-
mond, Lilienthal Sándor, Hamlet József, Holländer
Semu, Blau Dezső, Benedek Sándor, Janovitz Géza,
Léb Béla (Stollwerck képv.), dr. Weisz Jenő, dr.
Schwarz Vilmos, Weisz Jenő, Kun Jenő, Goldstein
Márton, Lax Salvator, Löffler Vilmos és Mózes Elek.

16.

KICSINY MÉCSESEK...

Végére értem a beszám-
olómnak. Még tudnék sokat írni erről az intenzív
zsidó életéről és a cikk elején „megvilágított”
nagy „reflektorok” fénye lehet intenzív és fényes, de
sokszor hideg és nem hatol elég mélyen. Ezért jót-
esik beszámolni arról, hogy vannak „kicsiny mécse-
sek”, a zsidó élet igazságvilágától, amelyek nem
fénylenek oly messzire, mint azok, akik a Nagy Hu-
manum-nak sokszor álpóztást revellálják, hanem
apró meleg mécsék, amelyek többször és jobban me-
legítik fel a zsidó szívet, mint a „nagyok”, akik te-
hetségükhöz és vagyonukhoz mérten ugrasztóval állg,
vagy egyáltalában nem adnak, míg a kicsik, a „mé-
csesek” a szó legigazibb értelmében „utolsó fel”.
Jukat osztják meg a szűkalkodókkal... S ez legyen
mindnyájunk elégtétele...

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin or-
donanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul
Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24-40

Naptár 5700
Péntek: Szat 30, február 9. Ros-Chodes.
Szombat: Adar 1, február 10. Ros-Chodes.

Heti szidra: תרומה
Heti halhora: השמיים כסא
Szombat kezdete:
üzlet bezárás 5.21
gyertyagyújtás 5.31
Isteniszület kezdete 5.41
Szombat befejezése 6.37

A kölcsönös megértés jegyében

Néha talán jogos az olvasónak a pana-
eza ellenünk, hogy mindig tragikus esemé-
nyekről számolunk be. De mit tehelünk mi
aról, hogy a zsidó élet firmamentumán
csak komor felhők gyülekeznek már hosz-
e-zu-hosszu évek óta. Mindig csak a bajok-
ról, nyomorúságról, üldözésekről és kinő-
dásokról beszámolunk: nekünk is kínos, ne-
künk is nehéz és főleg hiadatlán.

Épen ezért szívesen megragadunk min-
den alkalmat, amikor jobbról, vigasztalóbb-
ról írhatunk. Amit most érintünk, ami egyé-
zen a mi husunkba vág — szerencsére az-
zal kapcsolatban jóról és nem az ellenke-
zőjéről számolhatunk be.

Embertársainkat mindig csak akkor le-
het fellismerni, amikor a nyugtalanságok
idejét éljük. De akkor sem a fehér asztal
mellett, meg az öröm idején, mert akkor
nem nehéz barátokat találni. Ellenben az
élet mindennapi küzdelmében megmutatko-
zik tisztán, hogy kikre számíthatunk és
kire nem, hogy kik igazán „emberek” és
kik azok, akikre nem számíthatunk.

Ezért is öröm, hogy emberi gesztusok-
kat, a megértés igaz tanujelét a józansá-
gunk, a jószágnak és toleranciának — a ro-
manság részéről találunk. Most látszik
csak, hogy milyen mesterséges volt az a
gyűlölködő szellem, amely egyidőben
majdnem churalta az országot. Mint a mé-
reg, amelyet az egészséges testbe injek-
cióznak és amely előbb-utóbb megfertőzi
a közhangulatot, ilyen volt az érzésünk. És
ezért öröm és elégtétel számunkra, hogy
most a jóról beszámolhatunk. Nap mint
nap hoznak személyesen, meg levelele-
ben híreket arról a közszellemről és mi most ál-
nyújtunk egy kis csoport belőle az olva-
sónak, mert tudjuk, hogy a gond és a
külvilági zsidóság tagadójának idején két-
szeresen jólesik, hogy mi megkiméltetünk
ettől a keservegességtől. Sőt jóról számol-
hatunk be.

Ime egy-egy eset:
A blaji román egyházi mindenkor a
legszívelebb azokhoz a zsidókhöz, akik
tisztelétüket teszik nála. A méltányos és
igazságos eseteiben támogatja őket és
nemrégiben nála járt többször igen me-
-

gen érdeklődött a zsidóság helyzete és a
jörábbi helyzetéről.

Más: egyik nagyvárad állami elemi
iskola igazgatója a keresztény nagy ünnep
idején gyűlést rendezett a nebulók között.
Tagadhatatlan, hogy szép számmal van kö-
zöttük a zsidó. És a zsidó gyerekek szülői
is kitértek magukért. Viszont, amikor az
ajándékok kiosztására került a sor, — me-
leg téli holmi stb. — akkor a román
igazgató-tanító betartotta az „aranyzámat”.
A zsidó szegény gyermekeknek is sokat
juttatott, igazságosan, emberien...

Más: a kolozsvári egyetem kémiai
szakán az Ofélsége által alapított kémiai
osztályját egy harmadéves zsidó hallgató-
nő kapta. Mert ő volt a legjobb tanuló.
Pedig ma a világon nem ez a szokás. Sőt,
még az egyetemeken sem szerelik meg-
tűrni a zsidókat. Nálunk ösztöndíjat is ad-
nak. „Egyetemi” példája ez az ellogulat-
lanságnak és igazsággerzetnek.

Más: katonák beszélnek arról, hogy a
haderegekben seholsem tapasztalnak semmi-
féle megkülönböztetést zsidók és nemzsi-
dók között. Számos ezrednél hagyják a
vallásos zsidó katonákat, hogy reggelente
talliszban és teifilliben imádkozzanak és
senkinek neveti ki irtete. Még a leegyesze-
ből parasztfiú is tisztelelt nézi katoná
bajtársa ajátosságát. A sok zsidó katoná,
aki nem eszik tréfil és inkább kenyéren
és vizen él, megértésre talál a katonák kö-
zött. Igaz viszont az is, hogy a zsidóság
példáson teljesíti kötelességét.

Még számos esetet tudnánk felsorolni,
amikor adatokkal és nevekkel alátámasz-
tolt információkat kapunk a román nép-
nek és vezetőinek megértéséről és igaz em-
beri megnyilatkozásairól. Készséges meg-
nyugvás és öröm számunkra, akik nyugod-
tan dolgozhatunk és élhetünk családunk
körében, amikor világszerte tombol a vi-
har.

De ezzel kapcsolatosan figyelmeztet-
jük zsidó testvéreinket arra, hogy mi is
teljesítjük kötelességeinket! Ha szolgál-
latot kell tegyünk az államnak, legyen az
kölcsön, vagy bármi más, akkor járjunk
elől jópéldával, mert csak akkor igényel-
hetjük mi is a megértő gesztusokat, a sze-
retetet és megértést, ha mi is lojális polgá-
rok vagyunk.

— AZ AMERIKAI QUAKEREK SZER-
VEZETÉNEK IGAZGATÓJA NYILATKO-
ZIK A LENGYELEK SEGÉLYEZÉSÉRŐL.
Roosevelt elnök kihallgatáson fogadta Cla-
rence E. Pickett, aki beszámolt a köztár-
sági elnöknek a quaker menekült-segélye-
zési mű állásáról és kérdéséről. A kihallga-
tás után Pickett az alábbi nyilatkozatot adta
a Zsidó Távirati Iroda munkatársának: „A
lengyelországi segélyező mű igen rosszul áll.
A quaker segélyezési műnek be kell szűntet-
nie működését Lengyelországnak a néme-
tek által elfoglalt részében mindaddig, amíg
biztonságot nem tud szerezni arra vonatko-
zólag, hogy az ott élő zsidókat nem zárják
ki a segélyben való részesedésből.”

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ,
epehajtó a dr. Földes-Féle „Solvus” pirula. Székreké-
des, bélelrengés, rossz emésztés, gyomorrontás,
feltűvadás, gyomor- és bélbajalmaknál teljes gya-
gyulást nyújt. Egy doboz ára 25 lei. Minden városi
és vidéki gyógyszerháza és drogériában kapható.

Ma mindenki gyorsan el,

így gyorsan is használdók el. A létezt
való küzdelem ma fokozott feladatok elé
állítja az emberiséget és ezt a hajszát a
szervezet sinyl meg. Legelőször is az
idegrendszer és az emésztőszervek fárda-
nak bele a fokozott tempóba és a legkü-
lönlétebb gyomor, bél, máj, epe és vese-
megbetegedések lépnek fel.

A világhírű amerikai GASTRO-D. az
idegekben keresztül fejt ki gyógyhatását
és így a betegség okát szünteti meg és
ezért a legkütünőbb eredményeket érték
el vele megbetegedések esetében. Orvo-
sok is ajánlják.

GASTRO-D. kapható gyógyszerárak-
ban és drogériákban, vagy postán meg-
rendelhető 150 lei utánvét mellett Császár
E. gyógyszerárakban, Bucuresti, Calea
Victoriei 124.

— A NEMZETKÖZI DIAKSZERVE-
ZETEK KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
ÜLÉSE PARISBAN. A Népszövetség
méllett működő nemzetközi szellemi együttmü-
ködést szorgalmazó liga párisi székhelyén a
nagyobb nemzetközi diákszervezetek ülést
tartottak, amelyen megvitaták az együttmü-
ködés kérdéseit. Az ülésen lengyel egyetemi
tanár elnökölt. A zsidó diákok világszerve-
ségét Martin Wiznitzer képviselte. Wiznitzer
beszámolt a szövetség tevékenységéről és rá-
mutatott a zsidó diákság katasztrófális hely-
zetére Lengyelországban, ahol a 400 ezere
beesült háborús áldozatoknak igen jelentős
részt alkotják. Emlékeztetett az összes len-
gyel főiskolák bezárására, a zsidók lublini
deportálására, a zsidó diákok borzalmas sor-
sára a gyűjtőtáborokban és a zsidó ifjúság
kivégzésére. Az együttműködési tervek meg-
tárgyalása alkalmával foglalkoztak a zsidó
diákság érdekében hozandó intézkedésekkel
is. Közölték, hogy a diplomás nők szerveze-
te, valamint a nemzetközi diákségjelző ak-
ciót indítottak a zsidó diákság érdekében. A
zsidó diákság világszövetségének előterjesz-
tésére az alábbi határozatokat hozták: 1. A
nemzetközi diákségjelző veszi át az összes
olyan akció vezetését, amelyeknek célja a
háború áldozataivá vált diákok megsegítése.
2. A nemzetközi diákségjelző tanácsot alakí-
tja, amelyben a zsidó diákság is képviselve
hez jut. 3. Párisban külön bizottságot alakí-
tjanak, amely a franciaországi kölcsönös se-
gélyezés tevékenységét rendszerezte.

— Megjelent az Universal Jewish En-
cyclopedia első kötete. A napokban je-
lent meg a tíz kötetre terjedő Universal
Jewish Encyclopedia első kötete. A mo-
numentális, angol nyelven megjelenő mű
első kötetének kiadása alkalmából Her-
bert Lehmann, Newyork állam kormány-
zója, nyilatkozatot adott, amelyben kijé-
lenti, hogy véleménye szerint ez az En-
cyclopedia hivott „megbízható értesülé-
seket adni a zsidósággal és a zsidó nép-
pel kapcsolatban” és „erőteljes harci
eszköz a bigotizmus és az előítéletek
szenvedélyeinek kiküszöbölésére”. Az
Encyclopedia első kötetét Georq Alexan-
der Kohut emlékének ajánlják és az A
betűre terjed ki. Az első kötet szerkesz-
tésében kétszáz szakértővel működött
közre. A kötet 852 kérdéssel foglalkozik
és azt több mint négyszáz kép díszíti.
A következő kötetek előkészület alatt áll-
nak. Az egész mű négyezer biográfia
log tartalmazni.

Látogassa meg Nagyváradon a
„Carmel” orth. kóser
éttermet
Rimanóczy utca 9. „Royal” kavcsház mellett
Fővárosi nivó! Kütünő konyha! Figyelmes kiszolgálás! Lakodalmak rendezése!

Uj kalapüzlet Clujon

Uri divat-üzletemet „Casa Pălărilor“ Piața Mihai Viteazul 6 sz. a. helyeztem át. Romagne és velour kalapokban nagy választék! Szíves támogatást kér. Weiss Szigfried.

Halálozás. Mátyás Adolf reteagi hitközségi elnök felesége született Löwinger Ida tragikus körülmények között hunyt el 50 éves korában. Az elhunyt egy Reteagon, mint könyvéken a jótékonyági akciókból mindenkor kivette részét és háza is nyitva volt mindig a szegények és szülőködők számára. Igazi „ésszes chajil“ volt, aki a zsidó tudományokban járatosakat különösen istápolta vallásos szellemben tartotta a házat és nevelte gyermekeit. Halálát gyászolják gyermekei: Stössel Dezsőné Alba-Lulia, Stössel Mózesné Nagyszében és fiai: Ferenc és Gedaljahu. Temetése örödi részvét mellett tolyt le, amelyen egy a városka, mint a környék lakossága nagyszámban vett részt. Gyászbeszédet tartottak fölötté: Paneth J. E. dési főrabbi, Lebovits reteagi rabbi, férje Mátyás Adolf és a család nevében Rosenzweig M. Jehuda, akik valamennyien kihangsúlyozták az oly korán elhunyt igazi zsidó asszony kiváló lelki tulajdonságait és jószágát.

A belga képviselőház foglalkozott a menekültek kérdésével. A szenátus után most a belga képviselőház is foglalkozott az igazságügyminisztérium költségvetésével, amely — mint ismeretes — egy 3 millió belga frankos tétel tartalmaz a menekültek fenntartására. Victor de Laveleye, Brüsszel szabadelvű képviselője és volt igazságügyminiszter, az igazságügyi bizottság elnöke, sajnálkozását fejezte ki, hogy Németország továbbra is kivándorlásra kényszeríti a zsidókat és megkönnyíti számukra a belga határ átlépését. A tiltott határátjárások nem szűntek meg. A katonai hatóságok nyugtalanok, mert a minden emberi együttérzést megérdemlő szerencsétlenek között esetleg propagandisták és kémek is beszivároghatnak az országba. Eppen ezért érhető, ha a belga hatóságok szigorúbb idegenellenőrzést gyakorolnak, mint a múltban. A kormány kénytelen volt kiadni az 1939 szeptember 28-ról keltezett királyi dekrétumot, amely börtönbüntetéssel sújta az illegális bevándorlókat. Le kell azonban szögezni, — mondotta Laveleye, — hogy ez a törvény igen sokszor ártatlanokat sújt. A börtönök olyan külföldiekkel vannak zsúfolva, akik azért követtek el tiltott határátjárásokat, mert menekülni akartak a németországi üldözések elől. Az igazságügyminisztérium mindent megtesz, hogy ezen a helyzeten javítsa. A letartóztatottakat mint politikai foglyokat kezelik és remélhető, hogy rövidesen külön gyűjtőtáborba vihetik őket, ahol rendkívüli bánásmódban lesz részük. Az első ilyen táborban ezer menekült részére most építik Houthulstban.

Olcson és jól élekezhet Herschkovits orth. kóser pensiójában BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet (bejárat Strada Soarelui 7).

Utolsó kívánság

Ha nem egy komoly, céges papíron jött volna a levél, akkor talán nem volna olyan megható. De a levél tartalma, amely a hírt közölte, olyan ellentétben volt a nagy cég-felirattal, amely így szólt: ADOLF MÁTYÁS RETEAG, Propr. de moara, comerciant de cereala și produse brute. Majd következett a dátum, 1940 január 31 és végül a szöveg. Szörül-szóra közölkék tehát a reteagi hitközség köztisztviselőiben álló elnöke által hozzánk intézett szomorú levélnek tartalmát.

Tekintetes

„Né p ü n k” lapszerkesztőség!

Kérem lapjában helyt adni és közölni, hogy feleségem, Löwinger Ida férj, Mátyás Adolfiné jolyó hó 21-én 50 éves korában három heti betegség után kisenvedett. Az volt a boldogultnak utolsó kívánsága, hogy a „Nepünk” útján közöljem halála híreit ismerőseinkkel. Egyuttal kérem azt is közölni, hogy ezután köszönjük mindazoknak, akik írásban fejezték ki részvétüket és együttérzést fejezték ki irántunkban.

Teljes tisztelettel:

MÁTYÁS ADOLF.

Utolsó kívánságban még soha nem szerepelt lapunk. Igazán valami furcsa érzés fog el bennünket, amikor arra gondolunk, hogy valaki ílhagyja ezt az úrvilágot örökre, de megéri térjél, hogy elhalálozását a „Nepünk” útján adja hírül ismerőseink. Megteszük, mert a kötelességet teljesíteni tud is, amely az utolsó kívánság tiszteletét írja elő, különös ragaszkodást vélünk ebben az „utolsó kívánságban” feltételezni. Legyen ennek a korán elhunyt igazi zsidó asszonynak pihenése csendes és örizzék meg emléket családjá, ismerősei a végtelenségig... Az Örökkévaló adjon vigaszt Jeruzsálem és Cion gyászolóival együtt...

112 BÍROSÁG RENDEZI ANGLIÁBAN A MENEKÜLTÉK HELYZETÉT. A háború kitörésekor 112 bíróságot állítottak fel Angliában, az ottlő német és osztrák menekültek helyzetének felülvizsgálására. A Reuter jelentése szerint a bíróságok rövidesen befejezik munkájukat. Eddig 62.389 esetet vizsgáltak fölül. A bíróságok 436 német és 50 osztrák internálását rendelték el, míg 7199 német és 822 osztrák szabadon mozoghat, de alá vannak vetve bizonyos korlátozásoknak, amelyek az ellenséges külföldiekre vonatkoznak. 47.265 német és 6597 osztrák minden korlátozás nélkül szabadon mozoghat. Az említett 62.389-ből 48.233 menekült. Ezek közül mindössze 120-at internáltak, míg 42.697 szabadságot élvez. minden korlátozástól mentesen. Angliában mintegy 10.000 cseh menekült él, akiket nem soroltak be az ellenséges külföldiek közé. Ezeknek az ügyét külön vizsgálják meg.

COMANESCU, JERUZSALEMI ROMÁN KÖVET MEGLÁTOGATTA EGY ZSIDÓ LEÁNY-FARMOT. Lerner ügyvéd, a romániai cionista szervezet volt elnökének kíséretében E. Comanescu jeruzsálemi román királyi konzul meglátogatta a talpiti leány mintafarmot, ahol érdeklődött a romániai növendékek iránt. A látogatókat Rachel Janait Ben Zvi asszony fogadta, aki ismertette az intézet berendezkedését, életmódját és célkitűzéseit. Comanescu konzul barátságosan elbeszélgetett a növendékekkel, akik megköszönték a konzulnak a szíves érdeklődését.

DIÁKCSERE AZ AMERIKAI ÉS A JERUZSALEMI EGYETEMEK KÖZÖTT. A jeruzsálemi héber egyetem igazgatótanácsának elnöke, Salman Schocken kijelentette a Zsidó Távirati Iroda munkatársa előtt, hogy amerikai utjának egyik legfőbb feladata diákcsere szervezése az amerikai egyetem és a jeruzsálemi héber egyetem között. E tekintetben elsősorban az amerikai zsidó főiskolák jönnek szóba, mint a Hebrew Union College, a Jewish Seminary, a Jewish Institut of Religion. Ha az erre vonatkozó megállapodás létrejön, úgy betenőt amerikai diák folytathatja tanulmányait Palesztinában, ugyanannyi palesztinai diák pedig Amerikában tanulhat. Az egyetem elnökét szándéka folytatni normális működését a háború által megnehezített körülmények között is. A jeruzsálemi egyetem diáktestülete ezer tagot számlál, ezek közül 450 lengyel. — Két új szak kezdte meg tudományos munkáját, — mondotta Schocken elnök. — Az egyik az orvosi, a másik a mezőgazdasági szak, amelyeket az egyetem egésze alá helyeztünk. Rövidesen három új épületet építenek a zsidó tudományok szakának Rosenblum nevet viselő épületét, a zsidó régészeti kincsek muzeumát és egy nagy sporttelepet.

A párisi ORT munkatelepeinek példás működése. Az ORT zsidó ipar- és mezőgazdaság-pártoló szervezet meghívására a zsidó sajtó Franciaországban tartózkodó képviselői meglátogatták a szervezet párisi szakiskoláját, amely a Louis des Saules utcában van és Paul Painlevének, az ORT nagy barátjának nevét viseli. A sajtó képviselőire nagy benyomást tett az intézetben folyó munka, valamint az iskola berendezésének tökéletessége, amelyek a kelet- és délkelet-európai híres ORT-intézményeire emlékeztetnek, főleg a szervezet csumteljesítményét alkotó vilnai technikumnak. A főbbemeletes, számos tereméből álló épületben modern berendezésű iskolatermek és mintaműhelyek vannak, amelyekben 1934-től 1937-ig több, mint ezer ifjú és felnőtt kapott szakmai átképzést. 1938-tól 1939-ig újabb 629 személy látogatta az iskola szaktanfolyamait, ma azonban az érdeklődők száma már olyan nagy, hogy sokaknak várniuk kell, amíg felvételre kerülhetnek. Az iskola tanfolyamai a következők: rádiótechnika, férfi és női konfekció, szabászat, fűzőkészítés, művirágkészítés, irógépszereles, mozi és villamosgépezés, autóheggesztés, kesztyűgyártás, bórdiszmuáru-készítés, valamint angol és francia nyelvtanfolyamok. A látogatókra főleg az tett mély benyomást, hogy a tanítványok, nagyrészt fiatalok, de akad közöttük felnőtt, sőt öszhajú is és igen kedvező anyagi feltételek között élnek. Az ORT gondoskodik anyagi létfeltételeikről is. Az iskola mellett étterem is működik, ahol a tanítványok igen olcsón ebédelhetnek. Egészen szegény hallgatók ingyen kapnak ellátást.

Az ardeali zsidók találkozóhelye BERKOVITSNÉ (Oradeáról) orth. kóser étterme (a baia-marei hechsere) BUCUREȘTI, Str. Lipscani 7. Telefon: 462-91. Szóccs hátamögött. Postavámma szemben szörnyű erdeitől konyha

SALOM ASCH:

A nizzai zsidó menekültek között

Salom Asch ezt a riportot néhány hónappal ezelőtt írta, amikor megkezdődött az olaszországi zsidók kiutasítása. Magyar nyelven nem jelent még meg, de még most is aktuális, mert a határon két új szak kezdte meg tudományos munkáját, — mondotta Schocken elnök. — Az egyik az orvosi, a másik a mezőgazdasági szak, amelyeket az egyetem egésze alá helyeztünk. Rövidesen három új épületet építenek a zsidó tudományok szakának Rosenblum nevet viselő épületét, a zsidó régészeti kincsek muzeumát és egy nagy sporttelepet.

Minden országban ültetünk kerteket, minden városban építünk házakat és most nincs hova a fejünket lehajtsuk. Minden időben azon igyekeztek a zsidók, hogy családjukat ellássák; pénzt gyűjtöttek, házakat vásároltak, az asszonyok billiónsokot aggattak magukra. Doktorokat vásároltak maguknak nőkent; csak egy dologról feledkeztek meg, egy kis biztonságot beszerezni maguk számára. Az a biztonság, amelyet minden nép, még a legkisebb is, megszerez magának. De biztonságot nem lehet pénzzel vásárolni.

Mi a pénz? Jön egy uralom és elveszi. Jön egy felketeinges uralom és huzsonnégy óra alatt távoznak a zsidó országából. Jön egy uralom, amely elveszi uttleved és egy éjszaka alatt hatalomná válsz. Hazátlanabbá, védtelenebbé, mint a széjjelszört portómege. Mert kétségtelen, hogy biztonságot csak saját vérünkkel lehet megszerezni, ahogy azt a többi népek szerzik. Ahogy a zsidók azt próbálják Palesztinában. Ahogy láttam és hallottam őket, amikor az angol kormány vezetőivel beszéltek, amikor Palesztináról volt szó:

Hajlandók vagyunk szabadságunkat önnönvérünkkel biztosítani. Biztonságot csak saját erőnkkel tudunk szerezni és nem lehet az, hogy idegenekre bizzuk magunkat.

Amikor a londoni kerekasztal konferencia befejeződött, akkor néhány napi pihenőre Nizzába, a szép, nyugalmas francia tengerpartra utaztam, nem messzire az olasz-francia határtól. Akkor jött a hír egyik napról a másikra, hogy Olaszország kiutasítja zsidóit, nem véve tekintetbe azt, hogy naturalizáltakról vagy benszüllöttekről van-e szó. Már hallottuk azt is, hogy a francia-olasz határmentli erőkben az asszonyok, gyermekek és férfiak száza bolyonganak. Olaszország kiutasította, Franciaország nem engedte őket és ők majd meghalnak a hidegtől és az éhségtől.

Vettem egy autót és Mentonba mentem. Ez a szép város az olasz-francia határon van. Már teli volt menekültekkel. A francia határkapitány azt mondja; amíg egy-két ember szökött át a határon, behunyta a szemét, de most, hogy sok száz család menekül át a határon, nincs elég autoritása ahoz, hogy beengedje őket francia földre. A nizzai zsidó bizottság ezért éjjel-nappal dolgozik. Telefonál a

kormányhoz, táviratoz a Jointnak és amlkor bizáleteket kap a kormányzat, hogy ellátásukról a zsidók gondoskodni fognak, akkor megjön az engedély is, hogy bejöhelnek és akik itt vannak, azok maradhathnak. A nizzai zsidók csodát műveltek. Két hitközség működik Nizzában. Az egyik a spanyol-portugái régi hitközség, amelyben ősi arisztokrata zsidó családok tartoznak és egy másik, amely kelet-európai zsidók kreaturája. Eddig ez a két hitközség sokat veszekedett. A spanyol hitközség nem akarta elismerni a lengyelek hitközségét, de a veszély pillanatában összejöttek. A portugál-szefárd hitközség tagjai csodás energiát tanúsítottak. Éjjel-nappal dolgoznak, rohannak a prefektúrára, deputációt küldenek a kormányhoz, nagy anyagi kötelezettségeket vállalnak a menekültekért. Megkapják az engedélyt, hogy együtt segítsenek a lengyel-német hitközséggel, meg hogy népkönyvtár állítsanak fel, ahol naponta 300 ebédet osztanak ki és a menekültek lakásáról is gondoskodnak. A menekültek száma pedig napról-napra nő és ezzel együtt nő a nyomor is. Minden órában új és szomorú hírek jönnek, új menekültek jönnek a hegyeken át. Az olasz határőrök bejónetelekkel tergetik át őket a határon és az ujonnan jötteknek is kell gondoskodni ételről-lakásról. Gyógyszertől is gondoskodnak, meg ruhákról. Ma még csak százak vannak, holnap talán ezrek és tízezrek...

A BEHIVOTT ÉS KIUTASITOTT ZSIDÓK

Beszélgetek a menekültekkel. Nagy-részük fiatal emberek, akik jó katonák lehetnének olyan hadseregben, amely a reakció ellen küzdene. Sok olyan is van közöttük, akik Németországból menekültek el és Mussolini beengedte őket. Megtanulták az olasz nyelvet is és igyekeztek elhelyezkedni az új környezetben. Vannak közöttük olyan orvosok is, akik jogot kaptak arra, hogy praktizáljanak az olasz examen alapján, amelyet sikerrel lelettek.

Kitűnő igazi szakemberek is vannak közöttük, akik ismerik szakmájukat. Természetesen vannak kereskedők, kis gyárosok és ezek valamennyien legálisan jöttek Olaszországba. Ugyanaz a Mussolini hívta be, aki ma kiutasítja őket! De az nem is csoda, mert Mussolini hosszú évekig azt hirdette, hogy semmi közösséget nem vállal az északi nép fejemléteivel, csak az a furcsa, hogy ennyire megváltoztatta az eddigi álláspontját.

Erdemes: nem csupán német és osztrák zsidók kerülnek át a határon, hanem olasz benszüllött zsidók is...

CIFRANYOMORUSÁG ÉS EMIGRÁNSOK KÖZÖTT

Odamentem egy menekült csoporthoz. Az egyik helyen találók egy asszonyt, aki kétségbeesetten lördöl kezeit. Erdelők

Megszabadulhat a ruhéjára ruhulló kellemetlen fejkorpától, ha

„HEINRICH“ PETROL-szappant használ.

Megszünteti a hajhullást és korpázást. Kapható minden szakszüzletben. désemre elmondják a többiek, hogy az éjszaka ez az asszony elvesztette a haját, mert a hegyek közé, mert nem bírta elterelni, hogy ő itt üljön, amíg gyermeke valahol a hegyek között bolyong és talán egy szikla tetejéről a mélységbe zuhan. A többi menekültek, — főleg az asszonyok, — körülveszik szerencsétlen sorstársukat és azzal vigasztalják, hogy egy másik transzporttal bizonyára megérkezik majd gyermeke. Nem vesztet el, elvégre zsidók között lehet és azok nem hagyják: elkallódni a határon. Az asszonyt nem lehet vigasztalni.

Egy másik csoportnál két fiatal ember áll. Ezek nem is kétségbeesettek. Az egyik 20, a másik 22 éves. Nem szomorúak. Németül beszélnek. Megkérdezem tőlük, hogy honnan jönnek és merre tartanak. Elmondják, hogy mostanában Milanóban éltek, ahol egy nagy német fotográf-cikkeket gyártó cégnek voltak képviselői. Amikor elmenekültek hazájukból, azt vitették magukkal. De mert az új hazájuk is mostoha volt hozzájuk és egyik napról a másikra elkergette őket, Sanghaiba mentek.

Miért éppen Sanghaiba? Mert oda nem kell vizum és ennek a német cégnek a képviselőjét kaptuk meg Sanghai részére is.

Miért képviselnek német céget, miért nem rétegeződnek át? Mellettük egy monoklis fiatalember áll. Az válaszol.

En uram már átrétegeződtem. A bécsi politechnikum hallgatója voltam és csak félévem volt hátra a teljes befejezésig. Akkor jött az Anschluss és én menekültem. Olaszországban átrétegeztem magam lakatosmunkásnak. De így is nehéz volt elhelyezkednem. Jobbnak látom, ha az ember teng-leng és felteszi a monoklit.

FRAKKOS MENEKÜLTEK

Újabb csoportra lettem figyelmes. Csinos fiatal emberek csoportja, akiknek kabátja alól frakk-öltözet fecskefarka kandikált elő. Odamegyek hozzájuk és megkérdelem, hogy más ruhadarab nem volt kéznél?

Nem uram, nem! Mert mi, miután elmenekültünk Németországból, a san-re-mói előkelő hallok és bárók táncosai lettünk. Este, tánc közben jött értünk a rendőrség és úgy, ahogy voltunk, azonnal mennünk kellett a határra. Még annyi időt sem kaptunk, hogy átöltözködjünk. Többen vagyunk így és most piszkos frakkokkal és elegáns esti öltözetben kell itt ácsorogjunk. A hegyek között is ezzel

a ruhával menetelünk. Az olasz hatóságok megígérték, hogy utánunk küldik a csomagjainkat. De eddig nem jött meg semmi.

— És mit szándékoznak ezután tenni? — Még Németországban kértünk beutazási engedélyt Amerikából. De megtudtuk, hogy a kvóta legalább 80 évre előre le van foglalva. Azért csak el kell jussunk valahova. Majd csak áttáncoljuk a világot. Lesz, ahogy lesz. Rétegezdjünk át! És akkor már biztos, hogy mit csinálunk! Mi mindenre vállalkoznánk, de hol van egy nyugodt otthon, hol van a hely, ahol nyugodtan álomra hajthatjuk fejünket, ahol dolgozhatunk? Otthon kell nekünk, végleges otthon, nem pedig az, hogy dobáljanak bennünket egyik határon át és a másik országba be és onnan újra és újra tovább!...

De hiszen még a vendégeket is elvitték a termékből, estélyi ruhás asszonyokat és a férfiakat frakkosan.

Igy néznek ki ők, a német és osztrák menekültek egy új ország határáján. Közöttük van egy ügyvéd is, aki már háromszor cserélt hazát, pedig otthon ismert

és tekintélyes ember volt. Most vékony kabátban áll a nizzai városban, a világ legjobb helyeinek egyikén és várja, hogy a népkonyhák adjanak neki meleg ételt és valahol szerezzenek neki egy párnát, ahova álomra hajthatja fejét...

Míg ott járok-kelek, egyszerre óriási sikolyra leszek figyelmes. Az anya megtalálta gyermekét! Valóban egy másik csoport hozta magával. Most ott ölelgeti az anya gyermekét, akét a francia és olasz határhegyek között veszített el, ahol köteleken kell leereszkedjenek a magaslatról, mert másképpen nem is tudják átlépni a magas csucsokat és a sokszor egészen meredek sziklafalakat. Ott ölelgeti az anya gyermekét és a többiek könnyes szemmel nézik.

Mi kell ezeknek a beldogálóknak? Nyugodt otthon, ahonnan ne kergessék el őket egyik pillanatról a másikra. Egy háza, amelyért élni és dolgozni akarnak. Mindegy, hogy mit! — mondotta az egyik többszörösen „átrétegezett” német menekült, csak végre nyugalmat kapjon ő is, a sok százezernyi szerencsétlen ember társával együtt...

Ahol még felhangzik az emberiség szava...

Nem mi kell szégyeljünk Európát, hanem azok, akik ennek a régi, a civilizáció zászlaját magasan lobogtató világérésnek eljártak a becsületet. Nem nekünk, akik szenvedői vagyunk egy örült kor aberrációjának, hanem azoknak kell lesíteni szemüket, akik rásütötték Európára a történelmi korok legnagyobb szégyenét. Európa szégyelje magát a barbarizmusért, a becsületességért, főleg azért, mert a jogtörés joggá vált, a gyűlölet meg eszmény, az erősebb áll-főlyene a gyengébb felett, a kard ele diadallt tilt az elmele felett.

Ezzel szemben a „vén földrés” minden nagyképűsége dacára, amott túl az óceánon, a fiatal és sokszor „kevert” népek mindég hangosabban adják tanujelét annak, hogy amit az európaiak egyrésze, mint idejéltunt rongyot eldobnak, azt ők jól megértették és az a bizonyos „humanizmus” új televényre talált az 1492-ben felfedezett új földrészen: Észak- és Dél-amerikában. Mi „Európa” évszázadokon át raboltuk az aztékeket, irtottuk az indiánokat, hoztuk a rengeteg aranyat és ezüstöt, eltanultunk egyet és más és vittünk helyébe „civilizációt.” Már amilyet mi tudunk. A szeszestalt, a vérbajt, a jó fegyvereket és a gyűlöletet.

Ezt abból az alkalmából mondjuk el, mert a délamerikai nemzeti szocialista öszszesküvés leleplezésének alkalmából Uruguay és Paraguay közéletének számos kimagasló egyénisége elítélőleg nyilatkozott az antiszemitizmusról. Így a demokratikus egységfront gyűlést tartott Montevideóban, amelyen Darbo Regules, a katolikus parlamenti frakció vezetője felszólalt és ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy az angolok és franciák győzelme véget vet a fajiság és antiszemitizmus tombolásának.

De ez a szimpatizálás nem sórványos jelenség, mert dr Pablo Inspran paraguayi pénzügyminiszter, aki a napokban tért vissza az Egyesült-Államokból, kijelentette, hogy „az antiszemitizmus sötét erő,

amely méltatlan egy civilizált néphez és ez ellen minden erővel harcolni kell”. Szégyelhesi magát ez a nagymultu világrész? Azok ott, messzi nyugaton a felpányol meszticek és fél-néger mulattok lettek a zászlóvivői az igazi emberi felvilágosodottságnak. Gyűlölik az antiszemitizmust és megvetik azokat, akik ezt teli szájjal hirdetik. Ki tudja? Talán egyszer olyan napot is megérünk — amikor majd nyugaton fog felkelni a világosság napja?...

Tíz hatalmas kötetben

A „Népünk” eddig megjelent 11 évfolyamát kiadóhivatalunk beköztette és magánosok, szervezetek, közületek, hiltközsegek részére lehetővé kívánja tenni, hogy több mint 5000 oldalon az elmúlt évtized minden zsidó eseményéről informálódhassanak a „Népünk” évfolyamainak megszerzése útján. A legkitünőbb iorrásmunka és érdekesítő olvasmány. A cikkek, riportok, történelmi visszaplantások, tárcák, novellák százei tartkítják a tíz kötetet. Legálább 5000 zsidó anekdotát, valamint humoros visszaemlékezéseket tartalmaz.

A legjobb szórakoztató és nevelő olvasmány napjaink zsidó történelmének olapos megismerése. A zsidó publicisztika örökös közkinccseit nyujtják ezek az évfolyamok. A vaskos, szépen kötött könyvek a könyvtárak díszei is. A „Népünk” kiadóhivatala szolgáltatást vél tenni az olvasóközönségnek, ha ezeket jutányos áron hozzáférhetővé teszi, bekötéssel együtt a TIZ KÖTET ÁRA: 2000 lei franko hazaszállítva. Egyes évfolyamok ára: 250 lei kötetenként, szintén hazaszállítva. Az öszszeg előzetes beküldése ellenében szivesen rendelkezésre állunk ugy magánosoknak, mint közületeknek.

D. Steierné

szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsíros, milleszeres bőrt a legrövidebb időn belül tökéletesen rendezőbehozzák. Estélyi kikészítés! Telefon 19-66

Oradea.

Piața Reg. Maria 1. (Dermata felett)

A cseh hadsereg önkénteseinek többsége zsidó

Ha van újság, amely értékelte mindekor a csehszlovák régi köztársaság demokratikus beállítottságát, akkor az a mi lapunk volt. Sohasem felejtettük el, hogy gyűlölködő antiszemita birodalmak és országok közé élkelten, mint a demokrácia és humanizmus végvára állott a Masaryk köztársasága. Husz éven át folytattak konstruktív munkát a cseh nép igazi vezeterei, akik vérrel és gyakran életükkel igazolták, hogy népük függetlensége a legnagyobb földi jó, amit egy népet és hazáját szerető ember elképzelhet magának.

Azt is számtalanszor hangsúlyoztuk, hogy a zsidóság minden időkben hálás volt annak a befogadó népek, amely azt nyujtotta neki, ami századunkban természetes és érthető volna: a megértést és a jogegyenlőséget. De talán még sohasem adta ennyire tanujelét ragaszkodásának, mint épen most, amikor cseh legiók támogatják a nyugati fronton a franciák és angolok erőfeszítését annak érdekében, hogy újra létezzen egy szabad és független Csehszország. Még Palesztinából is indul már több csoport önkéntes, hogy harcoljanak a régi köztársaság újraéledéséért. Amikor a palesztinai cseh konzul, Kadletz átnyujtotta a csoportnak a cseh nemzeti zászlót, akkor egyidejűleg kijelentette, hogy a cseh zsidók külön büszkék lehetnek, mert ők képezik a cseh hadsereg önkénteseinek többségét. És azt is kijelentette, hogy a cseh állam nem fog megfélemezni a zsidók hűségéről.

Tehát két tényt szövezzünk le. Az egyik: ha az a cseh önkéntesek többsége zsidó. A másik: hogy a cseh nép, ha újra lesz önálló országa, hálás lesz ezért. A két állítás végeredményben összefüggésben van. Sőt, még cirkulus viciozus is. Amiért jó volt a zsidókhöz a cseh állam, azért jeleniknek most tömegesen és önkéntesen a légiókba és mert így jelentkeznek, azért hálás lesz nekik, ha uiraeléd államiságuk. Hogy is mondja ezt a primitív mese? Jöttem helyébe jöt várj!...

— EGY KERESKEDŐI JUBILEUM. Kö

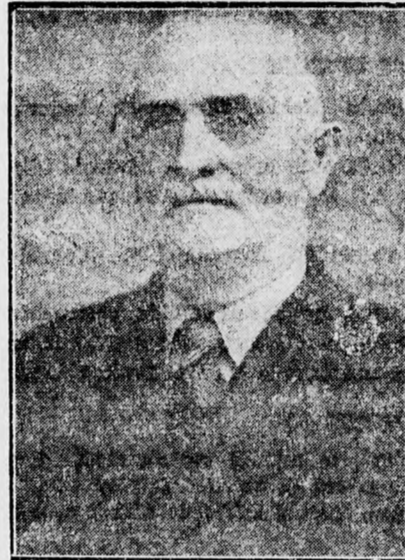
rülbelül harminc esztendeje dolgozik szereznyen, komoly zsidó kereskedőhöz méltóan a kolozsvári piacon Weisz Sigfried, mint tértidivat- és kalapkereskedő, igen előnyösen ismert nemcsak Kolozsváron, hanem annak környékén is. Harminc éve dolgozik a szakmában és a napokban új helyiségbe költözött, ahol ugyanolyan odaadással és szerénységgel, meg szolidaritással folytatja majd üzleti tevékenységét. Weisz Sigfried mindenkor szigoruan szombatot tartó, igen vallásos kereskedő, aki a zsidó közeletben is kiveszi részét és hasznos, dolgos tagja a zsidó társadalomnak. Jubileuma alkalmából, amelyet csendben állt meg, csak azt szeretné elérni, hogy minél többen keressék fel ezután üzletét azok, akik jól és olcsón akarnak vásárolni kalapokat és tértidivatut. Új üzletének helyisége: „Casa Palárilor,” Piața Mihai Viteazul 6. szám.

Az 1940-ik évben

Tíz millióra emelkedett költségeloirányzattal dolgozik a nagyváradi ortodox hitközseég

Reich József örökös díszelnök arcképeinek leleplezése

Február 4-én, vasárnap délután közgyűlést tartott a nagyváradi ortodox hitközseég képviselőtestülete. Fél hatkor nyitotta meg az ülést Ullmann István elnök és mindenekelőtt megemlékezett arról a páratlan zsidóüldözésről, amely mostanában különösen a lengyel területen pusztítja a legjobb erőket, a legértékesebb nagyjait Izraelnek. A lublini, mir-i és a galiciai jésvivők romokban hevernek. Evszázadok szí-

REICH JOZSEF

vós munkájának eredménye omlott öszze rövid hónapok alatt.

Ugy gondolánk, hogy amikor ilyen északad és földindulás van, akkor talán fölösleges volna olyan kicsinyes dolgokkal foglalkozni, mint egy hitközseég aprólékos anyagi és más természetű bajai. Es ennél a pontnál alapos bibliai és talmudi cilátumokkal bizonyította, hogy a nagy tanaiták is, a veszély idején, a zsidó iennmaradás és örökkévalóság érdekében folytatták a mindennapi élet aprólékos munkáját. Majd ráér arra, hogy mennyire kilúnt az, hogy a pénz nem lehet cél, csak eszköz és milyen hamar semmivé válhat. Eppen azért az cselekedés okosan és helyesen, aki jótékonytágot gyakorol minden nagyobb mértékben. Ezzel kapcsolatosan kell megemlékeznie arról a férfiről, aki mintaképe lehet a jótékonytágot gyakorló nagyszívű zsidó filantropnak.

Reich Józsefről, a hitközseég örökös díszelnökéről van szó (élénk taps és éljenzés), aki mintaképe annak a férfinak, aki tudja, hogy mi a kötelessége a mai sulyos és páratlanul nehéz időkben. Iránta való nagybecsülésnek nem adhatna méltóbb elismerést a nagyváradi ortodox zsidóság, minthogy megfestette arcképét, amelyet ezuttal átdad a köznek.

Ekkor lehullott a lepel és ott állott a sikerült portré, Tibor Ernő iestönművész alkotása, hogy örök időig hirdesse Reich József páratlan agilitását és a közért való áldozatkész cselekedetét. A jelenlévő ünneppelt ezután mindenki gratulálta és hosszasan ünneplte.

Az ünneplés befejezése után Ullmann István elnök az 1940. évi és 10.184.000 lejre emelkedett költségeloirányzatot referálta. Ezzel kapcsolatban referált arról is, hogy a miniszteri rendelkezések értelmében több tanító nyugdíjazását is keresztül kell vinni,

amit sikerült egy évvel meghosszabbítani, tekintettel arra, hogy utánpótlásról nehéz gondoskodni. Ebben a felsőbb hatóságok jóindulata folytán a kérdés a jövő évre lesz végleg idősezt.

Referált az elnök a helybeli nyug. szertartású hitközseéggel történt megállapodásról, mely szerint a jövőben nem lehet egyik hitközseégből kilépni és másikba bebizonyos adóscérelmek miatt. Ha átlép valaki egy másik hitközseégbe, csak annyi adóval léphet át, amennyit az anyahitközseégénél fizetett.

Külön érdekessége a költségeloirányzatnak — jelenti az elnök, — hogy a fel-emelt fogyasztási hitközseégi illetékek helyett az igazságosabb, közvetlen adózás rendszerét kell meghonosítani és mert két-féleképpen is joga van a hitközseégnek behajtani az adókat, ezért is elhatározta az hitközseég, hogy az eddigi 600.000 lei adóbevétel helyett kettő millió leit preliminar-tak erre az esztendőre. Ez az öszszeg okvetlenül felhozandó, mert csak így lehet egyen-súlyba tartani a hitközseég költségvetését.

Ezután Ullmann István elnök bejelenti, hogy a külföldi, nevezetesen a német-osztrák, cseh és lengyel zsidóság pászkaellátásáról kell gondoskodnia a romániai zsidóságoknak, mert a nyugati államokból nem jöhet nekik segély a háboru miatt. Míg az elmúlt évben cea öt vadon pászka ment Romániából Bécsbe, addig most sokszorosára ennek a mennyiségnek volna szüksége a nyomorgó zsidó testvéreknek. Az akció már folyamatban van. Ezzel kapcsolatban beszámolt az elnök a sulnai akcióról, amely a legnagyobb eredményt éppen Nagyváradon érte el és 11 láda holmi idejekorán érkezett a szerencsétlen, fázló és szenvedő menekülteknek, akik azóta már el is indultak Palesztina felé.

Elnök bejelenti, hogy a hitközseég 100 ezer lejfel járul hozzá egy „Gemilut chessed” kassza felállításához, amely szin-

tén lézagpótló intézménye lesz a nagyváradi zsidóságnek.

Az elnöki referátum után Nusbaum Sámuel, volt hitközseégi elnök szükségessének látja, hogy ne csupán addig gondoskodjunk a menekültekről, amíg azok Sulinán vannak, mert nagyon szép és jó ez a mozgalom, de mi lesz velük, ha Palesztinába érnek. Ott sem élhetnek a sivatagban, ott is föld kell nekik. Hogy pedig földet adjunk lábuk alá, ahogy szükséges, hogy a hitközseég a Keren Kajemet Lejzrael-t is megfelelő öszszeggel szubvencionálja.

Sternhell Emil, Weinberger Jónás, Moskovits Izidor képviselőtestületi tagok a szubvenciók tárgyában szólaltak fel.

Grossmann Odón helyesli Nusbaum Sámuel intencióit és mint az Agudasz Jiszrael képviselő, szintén elengedhetetlenül szükségessének látja, hogy a hitközseég 10 millió öszszegű költségeloirányzatába egy-kétszáz ezer leit felvegyen Palesztina céljaira is.

Gellisz Gyula és Leitner Lázár referáltak Weinberger Jónás megjegyzéseire és ezután a közgyűlés eloadja változatlanul a hitközseég 1940 évre szóló költségeloirányzatát.

Ezután bejelenti Ullmann István elnök, hogy elhatározták egy takarékosági bizottság megalakítását, amelynek felolvasa alapszabályait is. Bárta a béke és eladata a hitközseég anyagi természetű ügykezelését felülvizsgálni és ellenőrizni. Ezután megalakul a takarékosági bizottság Deutsch Ignátz, Schwartz Márton, Ullmann M., dr Kovács Dezső, Grósz Géza, Faragó Zoltán és Sonnenwirth Sándor tagokból. Ugyancsak betöltötték a megüresedett előjárósági tagságot Berkovits Bernáth-tal.

Az elnök zárószavaiban megköszönte a képviselőtestületi tagok érdeklődését és kijelentette, hogy bárta a béke és nyugalom esztendeje volna az egész világnak a mostani és elhárulna a zsidóság feje felöl is a keserű végzet, amely annyi szenvedést okozott.

— A tenkei orthodox izr. Szentegylet folyó hó 4-én tartott közgyűlésén Friedmann Gyula főrabbi emelkedett szavakkal méltatta a közelmúltban elhunyt Held Jakab szentegyleti elnök érdemeit. Ugyancsak vasárnap tartotta a tenkei hitközseég is közgyűlést. Markovits Andor és Weinberger Géza elnökök a menekültek segélyakciójának támogatására szólították fel a híveket.

Oh, jaj a kalapod!

Nem baj Flora

kalap, annak nem árt, mert visszakapja formáját.

Flora és Romagna márkájú

férfi kalapok rendkívül olcsó árban és nagy választékban kaphatók

HELLER & DEUTSCH

kalapgyár leraklatában, Nicolae Iorga ucca №. 21.

Kaunasz. — A litvániai zsidó szervezetek rendkívül konferenciáján bizottságot alakítottak, amelynek vezetését dr. J. Robinson ismeretű ügyvéd éscionista vezette. A bizottság legfőbb feladata, hogy együttműködjék a litván kormány által kinevezett állami menekültügyi biztossal, a Litvániában tartózkodó menekültek kérdésének megoldása terén. A menekültügyi biztos jelenleg tervet dolgoz ki a menekültek megosztására vonatkozólag Litvánia minden részében.

Washington. — Megirtuk, hogy az United Jewish Appeal 250.000 dollárt szavazott meg a keresztény menekültek segélyezésére. Az United Jewish Appeal ezt az összeget már át is utalta az illetékeseknek. Ez alkalomból Franklin D. Roosevelt, az Egyesült Államok elnöke, levelet intézett dr. Abe Hillel Sylvesterhez és Jona D. Wise-hoz, amelyben csodálalmának ad kifejezést az amerikai zsidóság magasztos emberbaráti cselekedete felett. A levélben az elnök többek között ezeket írja: „Az United Jewish Appeal cselekedete bizonyította a türelmet és az igazi könyörületeség szemléletét és az egész világnak példát ad arról a jóakaratról, amelyet az egész világ követhetne az emberiség boldogulására.”

Róma. — David Prato professzor, a jeruzsálemi héber egyetem tanára, volt római főrabbi, repülőgépen Rómába utazott, hogy a Vatikán és az olasz kormány körével megtárgyalja az Olaszországban tartózkodó lengyel zsidó menekültek helyzetét és jövőjét. Prato professzor újának céljairól nyilatkozott a palesztinai Haboker című napilapnak.

Constanța. — Az ifjúsági alja bizottság által megszervezett első lengyel-zsidó menekült gyermek-csoport szerdán, január 25-én a Basarabia nevű román hajó fedélzetén utazott Palesztina felé. A követező csoport e hét folyamán indul. Az ifjakat és gyermekeket a benesimni gyermekotthonban helyezik el. A most elindult csoportot Silbermann kiküldött kísérte el utjára.

Jeruzsálem. — A palesztinai szimfonikus zenekar hangversenyt adott a sarafandi angol katonai tábor legénységére. A hallgatóság, amely kilenceszáz főnyi katonából állott, lelkesen ünnepelte a zenekart. — Dr. Schönfeld rabbi, dr. I. H. Herz anglikán főrabbi sógora, az Agudasz Jiszroel végrehajtóbizottságának megbízásából Palesztinába utazott, hogy tárgyalásokat folytasson Sir Harold MacMichael fő kormányzóval a bevándorlás kérdéséről. Az Aguda végrehajtó bizottsága ugyancsak a kérdésben memorandumot nyújtott át Malcolm Macdonald gyarmatiügyi miniszternek. — A Haarec című palesztinai napilap jelentése szerint autóbüszkösre építéssel Palesztinában, amelynek tulajdonosai zsidók, arabok és angolok. A társaság autóbüszkösökéket létesít Haifa, Tel-Aviv és Kairo között. A nyolc órát tartó út több, mint két órába fog kerülni.

Páris. — Champetier de Rybes, a külügyminisztérium államtitkára, január 17-én tevéte rendezett a külügyminisztérium szalonjában annak alkalmából, hogy Morris C. Tropper, az amerikai Joint európai végrehajtóbizottságának igazgatóját a francia becsületrend lovagjává nevezték ki. A fogadást megelőzően Champetier de Rybes ányújtotta Troppernek a becsületrend keresztjét. Az ünnepségen és a fogadáson résztvettek többek között Justin Godard szenátor, volt miniszter, Robert de Rothschild báró, Isaac Schwartz, Franciaország főrabbija, Boegner lelkész, Jacques Hellbronner, Paul Gunsbourg, Noël Aronovics, Frederic Beckmann, az amerikai egyház elnöke, Mae Schook, az amerikai klub elnöke, Aubrey, a franciaországi amerikai légi elnöke, a külügyminisztérium magasrangú tisztviselői, valamint az amerikai sajtó képviselői.

Leitner Zoltán: Jaj a legyőzöttnek!

A szerzőtől távolálló okok miatt, nem a korábban jelzett címen jelenik meg a napokban Leitner Zoltán könyve, hanem „Jaj a legyőzöttnek” címen, amely híven visszatükrözi a 200 oldalas könyvnek értékesítő tartalmát. A könyv már csaknem keszen áll, a „Grafica” nyomda a leg gondosabb kivitelről gondoskodott. Leitner Zoltán szerkesztőnk könyvére megjelenése után még visszatérünk. Ezuttal olvasóinkhoz fordulunk és kérjük, hogy akik a díszes kiállítású könyvre igényt tartanak, sziveskedjenek azt nekünk mielőbb bejelenteni, mert a nagyfokú érdeklődésre való tekintettel a könyvből csak korlátozott mennyiség áll rendelkezésre. Megrendelhető lapunk kiadóhivatala utján.

— **Házias, szolid nő** ismeretségét keresem házasság céljából. Cim: Salzberger, pt. Abraham Iosif, Oradea, strada Moldova 42.

— **Dubnov, a világhírű zsidó történész nyilatkozata a zsidóság új történetéről.** A. M. Kaizer, a londoni lengyel zsidó segélyszervezet főtitkára felkereste Rigában Simon Dubnov professzort, a világhírű zsidó történészt. Az ősz tudós a következőket mondotta Kaizernek: — Az egész zsidó történelemben nincsen párja annak a megsemmisítési törekvésnek, amelyet a náciizmus a zsidósággal szemben érvényesít. Még Haman törekvése is csekély ségnek tűnik a mai gyűlölet-hadjárathoz mérten, akkor még nem létezett propagandügyi minisztérium, amelynek feladata az lett volna, hogy a zsidógyűlöletet az egész világra kiterjessze. Az egyetlen reményesség a zsidó nép fennmaradását, illetően a demokratikus elemek győzelme a sötétség erői felett. A zsidók tudják, hol van az ő helyük ebben a harcban. — Közben azonban — mondotta Dubnov professzor, — a zsidóknak elő kell készíteniük a „Mögillát Hajeszurim”-ot, a szenvedések íkete lekérését, hogy a világ megismerje a velük szemben elkövetett sok és megdöbbentő igazságtalanságot. Franciaországban és Angliában egy párton felül álló lapot kell megjelentetni, amelyen keresztül a zsidóság különleges békekéjreit szükséges hitetni. A mi követeléseink: 1. a zsidó élet visszaállítása mindenütt, ahol a sötétség energiái azt megsemmisítették; 2. maximális bevándorlási lehetőségek teremtése Amerikában és Palesztinában. Ezen célkitűzéseink megvalósításához az összes energiák egyesítésére van szükség, az összes emberbaráti és politikai szervezetek egységes platformjára.

— **Házias, szolid nő** ismeretségét keresem házasság céljából. Cim: Salzberger, pt. Abraham Iosif, Oradea, strada Moldova 42.

— **Dubnov, a világhírű zsidó történész nyilatkozata a zsidóság új történetéről.** A. M. Kaizer, a londoni lengyel zsidó segélyszervezet főtitkára felkereste Rigában Simon Dubnov professzort, a világhírű zsidó történészt. Az ősz tudós a következőket mondotta Kaizernek: — Az egész zsidó történelemben nincsen párja annak a megsemmisítési törekvésnek, amelyet a náciizmus a zsidósággal szemben érvényesít. Még Haman törekvése is csekély ségnek tűnik a mai gyűlölet-hadjárathoz mérten, akkor még nem létezett propagandügyi minisztérium, amelynek feladata az lett volna, hogy a zsidógyűlöletet az egész világra kiterjessze. Az egyetlen reményesség a zsidó nép fennmaradását, illetően a demokratikus elemek győzelme a sötétség erői felett. A zsidók tudják, hol van az ő helyük ebben a harcban. — Közben azonban — mondotta Dubnov professzor, — a zsidóknak elő kell készíteniük a „Mögillát Hajeszurim”-ot, a szenvedések íkete lekérését, hogy a világ megismerje a velük szemben elkövetett sok és megdöbbentő igazságtalanságot. Franciaországban és Angliában egy párton felül álló lapot kell megjelentetni, amelyen keresztül a zsidóság különleges békekéjreit szükséges hitetni. A mi követeléseink: 1. a zsidó élet visszaállítása mindenütt, ahol a sötétség energiái azt megsemmisítették; 2. maximális bevándorlási lehetőségek teremtése Amerikában és Palesztinában. Ezen célkitűzéseink megvalósításához az összes energiák egyesítésére van szükség, az összes emberbaráti és politikai szervezetek egységes platformjára.

Minőségben arakban izlésben

szövet

különlegességeink vezetnek Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóruhaaz

Oradea, Piața Regina Maria I. (Hishido)

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

H-U-M-O-R

A SZOMBATI HAL ÉS A TITOK

A póznai R. Zalman földbírtokos volt, aki nem szerette a chászidokat. Egyszer a tanyán hozzá került szombatra egy chászid, aki mindjárt érdekődött, lesz-e itt, távol a várostól hal a szombat tiszteletére?

— És ha nem? — kérdezte R. Zalman.

— A kabalista könyvek szerint nagy titok rejlik a szombati halevésben — felelte a chászid.

Péntek este mindenki elé fálaltak egy nagy porció halszeleteket, a chászid elé csak egy picinyke kis halcskát tettek. Így történt mindhárom lakománál. Végül a chászid nem állta meg, hogy meg ne kérdezze, mi a megkülönböztetés oka?

— Nagyon egyszerű a magyarázat, — felelt R. Zalman. Az asztal körül ülők azért ettek halat, mert szeretik, tehát igyekeztem minél jobban kielégíteni őket. Te azonban azt mondtad, hogy csak azért eszed a halat, mert mély titok rejlik benne, hát ki tudhatja, hogy a hal melyik részében rejlik a titok?

A FÁK ÉS LEVELEK

A Brzski Rabbi Chajimnak bemutatnak egy nagy matematikust.

— Mondd meg nekem, — kérdezte tőle, — van-e a világon két fa, amelynek pontosan ugyanannyi levele van?

A matematikus zavarba jött, mire Rabbi Chajim így szólt:

— Biztos, hogy van sok fa, melynek ugyanannyi a levele, mert hiszen sokkal több fa van a világon, mint amennyi a leg több levél a legdurább fán.

A SZIV VERVE JO

— Papa, te mindig azt monod, hogy én vagyok a te szíved és amellet folyton írsz.

— Igen, mert a szív ütés nélkül nem ér semmit.

A KÁVÉ

— Mit gondolsz, — kérdezi a férj neje öngyágát, — meddig tarthat még az a néhány szem kávénk, amit félreittünk?

— Nagyon fog, — panaszodik az asszony, — tegnap is észrevettem, hogy két szem hiányzik.

A férj elpirul:

— Tudod, bevallom, tegnap olyan gusztagom volt egy jó, erős kávéra...

NYUGATON A HELYZET VÁLTOZTALAN

Mme. Dubois felkereste a szomszédasszonya.

— Drága Francois-né asszony, — mondta neki, — nagyon kérem, szőljön a fiamnak, hogy ma kicsit csendesebben viselkedjenek.

— Miért? — kérdezi Francois-né ijedten, — talán nagyon hangosak voltak?

— Dehogy is, drága szomszédasszony. Csak a fiam jött haza egy napi szabadságra a Maginot vonalból és ott annyira megszokta a csendet, hogy a legkisebb zajt sem viseli el.

A BUNÓS EMBER MEGELHETESE.

A kobrini Rabbi Mosétól kérdezték egyszer: Miért rendeltek el bűnöseink, hogy a „smóná-ezre”-imában előbb megvónjuk, hogy bűnösünk, utkeztünk és csak utána kérjük Isten, hogy adjon megelhetést, stb. „A dolog nagyon egyszerű — felelt a kobrini, — látjuk ezen a bűnös világon, hogy legtöbbször a vétkes emberek hitetlenül tudnak megélni. Azért Lyon az ember, mondván: Vétkeztem, büntöztet, tehát Világ Úra én is bűnös vagyok, tehát adj nekem is bű megelhetést...”

ETIKALAND

Az utazásból visszatért hűsorsos a következő utikalandot beszélte el:

— Nemrégiben valami egészen különös eset történt velem az uton. Berdieson felé utaztam, nyugodtan ülök a kupéban, amikor hirtelen feltűnik a kaland és végigsétél a dagonom. Amikor előttem elmegett, megáll és rámméz. Ugy néz rám, pontosan úgy, mint amikor, akinek nincsen jegye.

— Nos és? Mit csináltál te?

— En? Mit csináltam volna? Ugy néztem rá, pontosan úgy — mintha lett volna jegyem.

NEPUNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor** REVISTA EVREIASCĂ Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Kötelességteljesítésért - megértést

Néhány nappal ezelőtt a nagy lövőrosi lapok, mint a „Timpul” és az „Argus” a legkomolyabb formában közölték, hogy az „igazságügyminisztérium elrendelte a csatlott területeken élő és revizió alá nem került zsidók felvételét az állampolgársági névjegyzékbe.”

Igy szólt a hirdadás, amely tagadhatatlanul jó benyomást kellett az ország zsidósága körében, noha nagyon sok zsidót nem érintett volna már a rendelkezés, hiszen akinek módjában volt, igyekezett felvételt magától az állampolgárok névjegyzékbe.

Érthető fellütnést kellett mégis az igazságügyminiszter kategorikus cáfolata, a mely szerint a lapok híradása téves, mert ilyen intézkedés nem felel meg az érvényben levő törvényeknek. A cáfolat szerint a román állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1939 január hó 19-én hozott és ugyancsak a múlt év július 27-én a hivatalos lapban közölt törvényrendelet által módosított törvény nem vonatkozik a zsidó polgárokra. A zsidók állampolgársági helyzetét kizárólag a zsidók állampolgárságának reviziójáról szóló 1930 január 21-éről keltezett törvény szabályozza, mint az a román állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1939 január 19-éről keltezett törvény 62-ik szakaszából is kiténik.

Ez a százaz és hivatalos kommuniké bizonyára pontosan körül írja mindazt, a mit a vonatkozó törvények erre vonatkozólag rendelkeznek. Ebben nincs is kétség. Elvégre a törvények helyes interpretálására nincsen kompetensebb fórum, mint maga az igazságügyminiszter. De ha már újra előtérbe toltuk az állampolgársági kérdés, szabadon erről nekünk éppen most írni s lehetőleg egészen nyíltan és őszintén.

Kétségtelen, hogy az állampolgársági revizió súlyos és nehéz kötelesség volt a zsidóság számára. Nem kataljnak elmulasztani a szándék, a gyakorlat megmutatta, hogy mégsem tértelregek az országban százezerszámra idegen és az ország törzsökös lakosságával semmi közösseget felmutatni nem tudó zsidó tömegek. Ha ez volt a törvény célja, akkor a romániai zsidóság lényesen kiállotta a tűzpróbát. Bizonyosodott, hogy a zsidó statisztikák határozott állításai megtelenek a valóságnak és nem

lőbb, mint háromnegyedmillió zsidó él az ország határain belül. — Ezek tulajdonképpeni része itt született, őseik is itt éltek és a másfél, vagy kétmillió „beszivárgott” zsidóságról szóló elméletek halomradóttek.

A másik szempont, ami érzékenyen érintette a zsidóságot, hogy rengeteg energia és sokszáz millió lei költséget okozott a revizió, haszna viszont az volt, hogy a zsidóság valóban rendezte iratát, amelyre mindenkor szüksége lehet.

Az egész ügy már a múlté lehetne, ha nem volna a jövő válsága, hogy az ország területén született és külföldre akadólyok miatt be nem szerzett iratok hiánya miatt, még mindig több, mint 30 százalékos zsidó él itt, akik nem tudták rendezni állampolgárságukat. Egy pillanattig sem gondolunk azokra, akik valóban külföldön születtek, vagy nincsen joguk arra, hogy román állampolgároknak neveztek magukat. De vannak irattalanok is sokan, akik boldog örömmel vették volna tudomásul a minisztérium újabb kedvező rendelkezését, amelyről két napra rá kiderült, hogy téves interpretációból eredt.

Jól mondotta dr. V. Fildermann, az ó-királyszéki hitközségek szövetségének elnöke dr. Alex. Safran új országos főrabbi beiktatása alkalmával, hogy az állampolgársági törvény sok tekintetben hibásan volt megszerkesztve és túl rövid idő alatt az iratok beszerzésére. Sokszor egyes

betűk miatt történtek fatális elutasítások és családok szárai estek el egy tollvonás miatt az állampolgársági jogoktól.

A romániai zsidóság — szerény véleményünk szerint — az utóbbi hónapokban példásan tett eleget természetes állampolgársági kötelességének. Az egyik: anyagi természetű. A hadfelszerelési költségen jegyzésénél példás áldozatkészséget mutatott. Nem tudjuk pontosan e pillanatban, hogy az eddig lejegyzett tíz és egy-negyed milliárd leiből hány százalék esik reánk, de erre vonatkozó pontos statisztikai adatok hiányában is méltán állítjuk, hogy százalékarányunkon felül megtettük kötelességünket. Ez természetes és mi magunk mondjuk, hogy nem jár érte semmi külön elismerés. Elvégre, ha az ország erőfeszítéseket tesz hadserögének és védelmének érdekében, magától értetődő, hogy az ország javait és biztonságát élvező zsidó lakosság is meg kell tegye kötelességét erejéhez mérten, sőt meg azon felül is. De nem vagyunk szerénytelének, ha mindezért azt kívánjuk, hogy ne kategorizált állampolgári minőségben legyen részünk. Büszkén és bátran állíthatjuk tovább, hogy a zsidó polgárság nemcsak a hadfelszerelési költségek befizetéséből vette ki derekasan részét, hanem benne a hadserögben is maradéktalanul teljesít kötelességét. Tudjuk jól, hogy nem jár ezért külön kiüntetés, sem hangos elismerés. Nem is kívánjuk ezt. Csak szerényen megértést kérünk a kötelességteljesítés viszonzásaképpen.

Nem csupán hivatalos kommunikék azok, amelyek az élet természetes rendjét szabályozzák. Van valami, ami magasabbrendű erkölcsi posztulátum: a kötelességek és jogok egyenrangúsága. Egyik vonzza és megköveteli a másikat. Es a romániai zsidóság volna a legboldogabb, ha mindenkor azt látná, — aminthogy legtöbbször tapasztalja is, — hogy a jogok és kötelességek egyszemélyi törvénye nem holtan létezik akkor sem, — ha róluunk van szó.

Palesztina három millió zsidó befogadására alkalmas

London. — Az itteni egyik zsidó klubban nagy beszédet tartott Berl Locker, a Jewish Agency végrehajtóbizottságának tagja. Beszédében összehasonlítást tett az 1914-es és a mai helyzet között és többek között megállapította, hogy az elmúlt 25 évben a zsidó nép ellenállóképessége csökkent. Viszont Palesztina ereje növekedett. Az utóbbi évek arab terrorja bebizonyította, hogy a zsidók megállták helyüket és 56 új település létesült. De illúziók helyett realitásokkal kell számoljunk. Palesztina legálább három millió

bevándorló befogadására alkalmas, de még ez a szám sem végleges. Két feltétel szükséges ehhez: a zsidó népek akarni kell és komolyan kell nekifogni a terv keresztülvitelének. A másik: hogy nem szabad beletörődnünk abba, hogy a nehézségeket nehéz leküzdeni, mert munkával és áldozatkészséggel minden akadályt le lehet győzni. Ez az egyetlen út, — fejezi be Berl Locker — amelynek segítségével jegunk van a többi népekhez hasonlóan szabadabb és emberibb élethez.